J. N.

DISSERTATIO
De
JESUIT

Quam

DEO ANN

atque

BENEVOLO IN

Amplissimæ Faculta

in illustri Phi

Publico Placidoque Er

exhibebu

PRÆS

M. JOANNES

Crimmitschaviâ - Misn

SS. Theol.

&

RESPONI

JOANNES TO

Geranus, SS. Th

Die Octobr. A. O.

in Auditorio Collegii

H. C

LIPS

Literis IMMANU

95.3

… N. J.

…TIO HISTORICA
DE
…TISSIS,

Quam
…NNUENTE
atque
…OLO INDULTU
…cultatis Philosophicæ
…ustri Philuræa
…que Eruditorum Examini
… exhibebunt
…RÆSES
…ES COLERUS,
… - Misn. Alumnus Elect.
… Theol. Cult.
&
…SPONDENS
… TOBIAS Bleich/
…s, SS. Theol. Stud.
…br. A. O. R. M DC IC.
…ollegii Majoris Principum
H. C.

…IPSIÆ,
…MANUELIS TITII.

SERENISSIMO CELSISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO CHRISTIANO,

DUCI SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ AC MONTIUM, UT ET ANGRIÆ, ET WESTPHALIÆ, LANDGRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, PRINCIPI COMITI HENNEBERGIÆ, COMITI MARCÆ ET RAVENSBERGÆ, DYNASTÆ RAVENSTEINII,

&c. &c.

PRINCIPI AC DOMINO MEO LONGE CLEMENTISSIMO.

PRÆFATIO
AD LECTOREM BENEVOLUM.

CUm deliberaremus de argumento diſputationis, epiſtola abs Viro inter Eruditos eminente citra opinionem ad nos data eſt, in qua duo ſimul argumēta nobis commendabantur, è quibus hoc ſelegimus primùm, non defuturi tamen cū Deo ac die alteri. Quemadmodū vero argumentum noſtrū tale eſt, quod Scriptores pauci attigerunt, quinimo unicus ſaltim eſt, qui hāc materiā orbi literato in peculiari tractatu & ex profeſſo exhibuit, nempe *Doctiſſ. Joan. Hoornbeekius*, qui Examen Bullæ Urbani VIII Pontificis Rom. contra Jeſuitiſſas inſtituit, idque una cum bullis ejusdem Pontificis *de Imaginibus deque Feſtis*, Ultrajecti 1653 publici fecit juris, cui Examini præmiſit unà Bullam papalem ſub tit. *D. Urbani divina Providentia, Papæ VIII ſuppreſſio prætenſæ Congregationis Jeſuitiſſarum, juxta exemplar Bruxellæ impreſſum 1631.* Quam quoq; bullam ut typis impreſsā Romæ è typographia Rev. Cameræ Apoſtolicæ 1632 *Franciſc. Roales* ſuæ actioni hæreſis in ſocietatē Jeſu inſeruit, quæ videre eſt *in Alphonſi de Vargas relatione de Stratagematis Jeſuitarum p. 175.* Appoſuit eandē D. Matthias Zimmermannus *ſuo Comment. de Presbyteriſſis Vet. Eccl. poſt §. 53. p. m. 83.* Sed celeber. Hoornbeekio multum debemus. Judicamus enim & nos, *eſſe benignum & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris*, ut Plinius ex vero locutus eſt *Præf. ad Veſpaſian. p. 2.* Commendat quidem de hac materia *celeb. Lipenius in Bibl. Phil. p. 712. Cenſuram ſedis Apoſtolicæ adverſus ſectam mulierum Jeſuitiſſarum Friburgi Helvetiorum à Jeſuitis olim introductam*, quæ Francof. 1636 impreſſa typis extitit, ſed hujus Cenſuræ copiam nec ullus facere nobis potuit, ut taceamus Autores adhuc certos, quos ceu rariores adire minus licuit. Licet itaque nobis in hoc ſcribendi genere varii Autores non ſuccurrant, tamen ab inſtituto hoc deſiſtere noluimus, cum in arduis ſaltim & voluiſſe etiam ſatis ſit. Faxit feliciter Deus!

Contenta
Omnium Paragrophorum.

§. 22.

§. 22. *Refertur Symbolum Jesuiticum, quo nititur Theologia Jesuitica.*

23. *Theologia moralis Jesuitica in Exemplis exhibetur.*

24. *Cui annectuntur Jesuiticæ æquivocationes & reservationes mentales.*

25. *Ubi fuerunt Jesuitissæ?*

26. *Quomodo se gesserunt?*

27. *Rationes papales suppressionis Jesuitissarum.*

28. *Admonitiones papales non curarunt.*

29. *Urbanus VIII ad suppressionem ipsarum progressus est.*

30. *Dantur adhuc hodie Jesuitissæ.*

31. *Occasiones, quæ ipsis dantur, ut Jesuitico Ordini devoveant.*

32. *Jesuitissæ differunt à cæteris Monialibus ratione Originis.*

33. *Ratione formæ, de voto paupertatis.*

34. *Quomodo exerceant hoc votum.*

35. *Simulant Paupertatem.*

36. *De voto castitatis.*

37. *De Jesuitissarum castitate speciatim.*

38. *De voto Obedientiæ.*

39. *Quarto voto se certo modo etiam adstringunt.*

40. *Differunt à cæteris Cloppis ratione vestitus.*

41. *Ratione morum & gestuum.*

42. *De interitu totius Societatis differitur.*

43. *Tandem concluditur.*

PRÆ-

§. I.

DE Jesuitissis nunc nobis differentibus ante omnia incumbit etymologice demonstrare Origenem hujus denominationis, quam in vocabulo *Jesuita* proxime, remote autem in optimi Sospitatoris nomine *Jesu* ipsi hujus societatis Autores quæsiverunt, seque nominavêre *Quasi Socios Jesu*. Licet alii quidem putent mutuo sumtum esse hoc nomen abs Jesuatis, quorum Autores *Columbanus* & *Franciscus Vincentius* in Italia erant circa annum 1366, quem ordinem confirmavit Urbanus V, & ex hac ratione visi sint denominati, quia nomen Jesu frequentius haberent in ore vid. Hoornbeekius *Exam. Bullæ p.m.16.* De quibus Jesuatis Sabellicus scripsit, quod collecti fuerint ab initio domesticatim simplici habitu amicti, multa Innocentia & pietate Viri, victum sibi labore & opera quæritantes, Apostolici ab initio Clerici nuncupati, vid. Martinus Chemnitius *in delineatione originis Jesuitarum, quam præmisit præcipuis capitibus eorundem, quæ Rupellæ 1584. typis impressa sunt Tom. I. p. I.* Sed abs ipso Jesu Salvatore peti hanc denominationem rectius putatur, ita enim a Paulo V. Pontifice hæc denominatio in ipsa bulla Jesuitarum confirmata fuit his verbis: *Societas, quam Jesu nomine insigniri cupimus*, quam bullam inseruit insimul Hoornbeekius *examini suo* & legi hæc verba possunt p. m. 19. confirmat id & Thuanus, maximus ille historiæ Conditor lib. 37. p. 691. ubi recenset: Ignatium vidisse Deum patrem, quo viso tunc societatem suam hoc titulo exornâsse, *memorant*, inquit Thuanus, *qui Ignatii acta scripsere, Deum Patrem visum, qui Jesu filio crucem bajulanti & crudelissimis affecto cruciatibus ipsum Ignatium ac socios commendaret & se iis Romæ propitium fore ultro reciperet. Atque inde Ignatium postea societati a se institutæ Jesus nomen indidisse*; Eandem sententiam defendit *Joannes Petrus Maffæjus lib II. c. 5.* ubi vitam Ignatii descripsit prolixius, quem etiam citat *Hospinianus de Origine Jesuitarum c. 2. p. 14.* Ideoque sese vocant adhuc hodie *e societate Jesu*, quia præ cæteris Pontificiorum ordinibus nomen, doctrinam & honorem Jesu capessant & propagent. Annibal Cadretus, Jesuita, dicitur *in libello quodam Lugduni impresso* expresse scripsisse,

so-

societatem Jesuiticam suum inde habere nomen, quoniam a DEO adsciti sint contubernales datique filio ejus Jesu Christo, qui ipsos individuo suo sibi assumserit. vid. Wolffius *in Lectionibus memorabilibus Centen. XVI. p. 1080.* In Gallia a vulgo hinc inde Jesuastas ut & Jesuistas esse nominatos, quem titulum in specie deberent Advocatis in controversia, quam cum Academia Parisiensi Anno 1564. habuissent, imprimis *Carolo Molinæo*, JCto nominatissimo in consilio *de Receptione Jesuitarum in regnum Galliæ*, memorat *Hospinianus de Orig. Jesuitarum p. 18.*

§. II. Vocabulum *Jesuitissa* a voce *Jesuita* omnino originem trahit connotatque nomen sexui sequiori attributum, quod ordini huic muliebri ex hac ratione competit, quia Jesuitarum vestigiis inhærere juxtaque ipsorum Ordinem, regulas ac consvetudines vivere se obligent; quemadmodum abs aliis Officii ac dignitatis nominibus sexus sequior alias participat v. g. Decanissa à Decano, Presbyterissa a Presbytero, Diaconissa a Diacono. Equidem in Protestantium Ecclesiis tali denominatione tantum frui licet his fœminis, quæ in matrimonio vitam degunt ac maritorum nominibus honorificis afficiuntur; Ast in Pontificiorum Ecclesia ordines fœminei sibi sumunt prædicatum, juxta quorum Religiosorum Instituta Pontifici Romano velificantur. Hodie quidem fœminæ in nominata Ecclesia non adeo diversis titulis & prædicatis superbiunt, sed dicuntur uno verbo *Religiosæ* seu *Nonnæ*, ab antiquo vocabulo *Nonnus*, quod in ægypto olim fuisse frequentissimum dicitur & sumtum esse pro viduis fugientibus conjugium, & sic *Edessenum* Episcopum, *Nonnum* fuisse nominatum & *Matrem* Gregorii Nazianzeni *Nonnam* confirmat Baronius *in martyrologio Romano* de isto ad d. 2. Decembris p. 505. de hac autem ad d. 5. Augusti p. 327. At vocabulum *Nonnus* hodie non æque sexui masculino attribuitur, sed usurpatur nomen Münch/ græcè *μοναχὸς* a *μονάζειν* solus vivere & latine *Monachus* seu *solitarius*, ac fœminino, quod nostro Idiomati reliqvum est: Nonne; alibi etiam & apud Pontificios usitatius Kloster-Jungfer.

§. III. Quod autem Synonyma Jesuitissarum in specie concernit, reperimus hinc inde unum alterumve; Ita enim *Pias* Itali, *devotas* Galli, *beatas* Hispani easdem vocarunt quondam, quia vitam viverent præ cæteris sedulam, modestam & accuratam; sed hic obtinet Proverbium: *Graculus graculo assidet*, religiosas enim suas religioni pontificiæ addicti nunquam contemnent ipsi; aliter sonat apud Belgas,

gas, qui easdem nominàrunt Düsters/ Quesels/ Queselen/ Klopp/ Kloppen/ ultrajecti in specie Paters-Kloppen. Rationem denominationis derivant exinde, quod nomen Quesels sive Kloppen idem sit ac latinis *pulsantes* seu *pulsatrices*, & ex hac ratione sic dictas volunt, quia continuis precum & virtutum exercitiis divinas pulsent aures. Alii vero originem ducunt ab inquirendis persæpe pulsandisve Sacerdotum, Clericorum & Confessariorum habitaculis. Sed vocem belgicam Quesels aliter interpretari possumus, suam enim originem ducit a verbo Queseln aut Queselbollen/ quod Latini vertunt *nugas agere, nugas serio tractare*, unde Queselinge significat *nugas, quisquilias*, quæ significatio in Jesuitissas non male quadrat, circumeunt enim otiosæ ejusmodi & curiosæ mulierculæ garrularum instar, domos hinc inde quasi pervolitantes, quisquiliasque nugas ac opiniones suas jesuiticas spargunt contra 1. Tim. V. v. 13. vide Querelas Jansenistarum aut Lovaniensium de ejusmodi mulierculis *in anonymo libello gallico: Reponce d' un Ecclesiastique du Louvain c. 14.* in quem quidem inpræsentiarum introspicere nobis non licuit. conf. Gisbertus Voetius *Polit. Eccles. Part. II. Lib. I. tract. 4. de mulieribus* cap. 2. p. 209. *& lib. IV. tract. IV.* c. 9. p. 1012. & 1013.

§. IV. Sed maxime infelices fuerunt socii & sociæ affectato hoc Jesu nomine, sic enim & ab origine ipsorum lusum statim fuit cum eodem, ita fuerunt, qui ex historiis V. T. παρονομασίας quæsiverunt & eosdem dixerunt Jesuvitas quasi Esavitas vel Jebusitas; quod quidem comparatio inter hos & Jesuitas non difficulter institui queat, quæ ipsorum fraudibus respondeat, nostrum nunc non est ulterius inquirere; Ex Germanica lingva rationem notationis posse commodius & melius inveniri, quia debeant esse Germanorum Apostoli, putat Wolffius *in Lect. memorab. centen. 16. p. 497.* sic etiam apud nos dicuntur Jesuwiter/ quasi Jesu wieder/ rarus enim non est inter t, & d, Symbolismus. Patebit inferius in ipsorum doctrinis satis superque, nec ullum in his prædicatis factam esse ipsis injuriam, qvia alias nomina interdum sunt fatalia, ut cecinit ille Poëta:

Conveniunt fatis nomina sæpe suis.

§. V. Est itaque titulus uterque tum *Jesuita*, tum *Jesuitissa* nomen satis affectatum, sibi enim persvadebant se nomen, doctrinam ac honorem præ cæteris Pontificiorum religiosis omnibus propagâsse

ma-

magis & adhuc propagare, ideo jure quasi videri volebant *nomen* affectando *super omne nomen, in quo omne genu se flectat cœlestium, terrestrium & inferorum. Phil. II,10.* Videmus exinde affectus tantorum virorum in titulo affectato. Quodsi Jesu Ministri esse voluissent, tunc se ita humiliare necessum habuissent, ut non alio ac servorum titulo fuissent contenti, id satis judicavit Academia Parisiensis, novam enim hanc societatem admisit & sub hac lege approbavit, ut aliud assumeret nomen, vid. Thuanus *lib. 37. p. 692.* mirum satis est, ut totum *Jesu* nomen affectatum non servârint ac *Jesus* se nominarint; O humiles Christi servi servæque, superbientes summi ipsius Principis titulo! nonne sufficeret, ut nominarentur Christiani? unctionis enim in baptismo participes & ipsi facti sunt, nomenque Jesu Salvatori optimo proprium relinquerent, usque dum in vita altera, qui ex ipsorum ordine hanc introirent, titulo *Jesuitæ* exornarentur. Ita Ludolphus Carthusianus *in libello de vita Christi* ante 300, & quod excurrit, annos scripsisse dicitur: *Christus est nomen gratiæ, Jesus est nomen gloriæ, honoris & sanctitatis; Sicut enim in hac vita per gratiam baptismi Christi dicimur Christiani, sic in cœlesti gloria in Domino Jesu dicemur Jesuitæ, id est, a Salvatore salvati; sancti, qui in cœlis sunt & fruuntur æterna gloria, veri sunt Jesuitæ, triumphantes & sancti servi DEI.* vid. Lucius *Hist. Jesuit. L. I. c. 2. p. 11.* conf. Philadelphi de novo Lacu *Epistola & discursus de modernis Jesuitarum moribus p. 24.*

§. VI. *Jesuita*, ut & *Jesuitissa* est nomen ambitiosum, quid enim Dn. Patres aliud hoc nomine quæsivere ac summam ambitionem, & ex hac ratione *Stephanus Pascasius* societatem Jesu appellavit *ambitiosam fucatæque Religionis plenam*, cum pro Academia parisiensi contra Jesuitas disseruit inque hoc ambitiosum plane nomen invectus est valde, quod cum Sectarii alii ante 200 annos usurpassent, ab Ecclesia rejecti periissent. vid. Thuanus *Lib. 37. p. 693.* quinimo hi non tantum, sed & aliorum Pontificiorum nonnulli *Jesuitæ* titulum tanquam ambitionis & arrogantiæ plenum rejecerunt, ut testem hujus rei *Eustathium Bellajum*, Episcopum Parisiensem in sua censura de Jesuitis, quam dedit Anno 1554. nomine totius Collegii Theologorum Sorbonnensis, citavit Magnif. Dn. D. Mayerus *loco Coroll. primo in Dissert. de conventu Apostolorum ad mortem Mariæ hab. hic Lipsiæ Anno 1671.* cujus Episcopi de ambitioso nomine sententiam ulterius deducit Thuanus lib. cit. p. 692. *sententia ipsius*, inquit, *quam scriptis mandavit, imprimis Jesui-*

 sui-

suitarum nomen ut arrogantiæ plenum improbat, quippe cum ita solis sibi tribuant, quod Ecclesiæ catholicæ competat, quæ proprie fidelium Congregatio dici potest, cujus caput est Christus, cum hoc nomen solis sibi sumunt & hoc dicere videntur: se solos Ecclesiam constituere. Quam sententiam Episcopus nominatus in Synodo gallicana, habita d. 15. Decembris Anno 1561. jussu ac mandato Regis Possiacum manu scriptam misit, quæ etiam a toto conventu Ecclesiastico maximopere fuit approbata. vid. **Der Jesuiten Christenthum und Lebenswandel** p. 106. & Lucii *Hist. Jesuit. L. I. c. 3. p. 11.* Dicitur quidem in Pauli III. Pontificis Bulla tertia Anno 1549. promulgata, *nullum e societate ad ullam dignitatem admitti debere, si eam occulta aut manifesta ambitione quæsivisse convincatur*, vide *Literas Apostolicas pro confirmatione societatis Jesu Romæ Anno 1578. editas p. 30.* (quem libellum a *Cæsare Lucatello*, Cancellario tunc temporis Romano in originali propria manu subscriptum & sigillo suo approbatum nobis communicavit unus e paucis Amicorum certissimus.) De muneribus & aliis eorum gestis nunc nihil hic referemus; tantum de nomine ambitioso sumus solliciti, unde judicari potest, quô modo quâveque ambitione officia publica quærant & conseqvantur. Sic etiam non ignotum est, quod cæteros Religiosos habeant despectui solique honoribus excrescere ambiant; Inimici sunt cæterorum Ordinum omnium, imo hostes ac Osores, quin eosdem variis Convitiis ac scommatibus affligunt asinosque nominare non erubescunt, vid. *Philadelphi de novo Lacu Epist. & Disc. supra cit. p. 7. & 8.* ubi refertur Ignatius S. Franciscum Borgiam adhuc novitium severè monuisse, ut de jejuniis & nimiis verberationibus aliquid remitteret, hanc addendo rationem: *Illud Animal, super quod Christus sedere debeat, non esse per istiusmodi durissimas corporis Castigationes occidendum.* Jam autem Christus super asinum sedisse legitur *Matth. 21. 5. 7.* ideoque Ignatium ex pura humilitate socios suos comparare asinis pie voluisse patet, citatur insimul *vita S. Francisci Borgiæ ex Ital. lingua in german. translata.*

§. VII. *Jesuita* & *Jesuitissa* apparent quidem ut nomina satis speciosa, videntur enim Dn. Fratres & Sorores ex peculiari quâdam sanctitate assumsisse, nilque nisi Jesu acceptissima proferre inque vita sua dulcissimum Jesu nomen cumprimis profiteri velle; sed doctrinæ & facta aliud loqvuntur, de quibus videri possunt *acta Perlamenti*

Pa-

Paris. contra Jesuit. cit. a Jo. Wolffg. Jægero *Histor. Eccl. decennio II. c. 4. p. 25.*

§. VIII. *Jesuitæ* & *Jesuitissæ* sunt nomina apud multos famosa. Quo enim æstimio habetur Jesuita in ipsis regionibus romano-catholicis v. g. in Galliâ, ubi multoties nomen Jesuiticum damnatum fuit atq; extinctum, de quo pluribus videre est Alphonsus de Vargas *in Relat. de Stratagematis Jesuitarum p. 146.* Quid quæso hinc inde in Italia, sede romano-catholica de ipsis judicatur? Apud Venetos præprimis nomen hoc celebratur parum, imo ipsis inhabitantes extenuare se tenentur, ni suam societatem e Venetorum ditionibns iterum iterumque extirpatam velint videre, ut Anno 1606 ipsis evenit cum epiphonemate: *Ite, auferte nihil & nunquam redite.* Quid quæso de istis Poloni sentiunt? in quorum regionibus nemo ex societate Jesu exceptis paucis, toleratur. v. *Querelas Polonorum de Jesuitis in Lucii Historia Jesuit. passim.*

§. IX. Sunt *Jesuitissæ* ut & *Jesuitæ* nomina omnino Schismatica, quemadmodum enim Deus veram Unitatem & concordiam Ecclesiæ suæ maximopere commendavit, ita quoq; ipsius consilio ac voluntate factum est, ut unico nomine *Christiani* vocaremur omnes ac singuli, quo Apostoli Antiochiæ primum cognominati sunt *Act. 11. 26.* ideoque etiam hæc appellatio velut vinculum quoddam est ac sacramentum unitatis illius, quo Religionis Christianæ professio obsignata est, qui vero sibi aliam asciscit appellationem, is omnino unitatis vinculum veræque fidei tesseram dissolvit juxtæ dictum Pauli 1. Cor. I, 12. 13. *conf.* Lucius *lib. I. Hist. Jes. c. 2. p. 10. Jesuitas* autem & *Jesuitissas* tales nunc esse patet, non enim tantum nomine hoc alieno præ cæteris Religiosis superbiunt, sed maximopere abs iisdem differunt, imo rixantur plus vice simplici inter se invicem, isti enim hos, hique vero istos odio proseqvuntur, sunt hæc omnino signa schismatis non exigui, & sic ex recens fabricata hac appellatione toti sectæ schismatis nota manifeste innuit, adeo & hoc pacto criminis rei fiunt socii, vid. *Hospinian. lib. de Orig. Jesuit. p. 15.* Quapropter etiam ipsis titulum *Jesuita* seu *e societate Jesu* in Gallia Anno 1564. assumere prohibitum fuit, quo tamen non obstante nomen illicitum, & schismaticum usurpare ac se insuper omni potestati tam seculari quam ecclesiasticæ eximere voluerunt. vid. cit. Autor *lib. de propag. Jesuit. p. 160.* namque

 nil

nil aliud hoc nomine intendant, nisi ut inter ejusdem religionis suæ Professores forment scissuram & Jesuitæ alii sint, alii Christiani, certius certo est.

§. X. Sunt denique nomina quasi blasphema & injuriosa; certe enim, quisquis etiam bonorum sit, non ibit inficias, istos, qui se *Jesuitas* aut *e societate Jesu*, aut *Jesuitissas* appellant, hisce titulis blaspheme uti contra Dominum Jesum, hanc enim involvit apud omnes opinionem, ac si Jesus eosdem ceu socios et Collegas sibi asciviſſet, ut *Annib. Cadretum*, *S. J.* jactasse §. 1. statim citavimus. Sic quoque injurii fiunt in alios veros ac genuinos Christianos, hos enim considerant ceu excludendos tandem regno gloriæ, sibi autem solis beata æternitate in Jesu esse perfruendum, vid. Lucius *Hist. Jes. Lib. I. c. 3. p. 11.*

§. XII. Quis vero Autor totius sectæ Jesuiticæ? Quamvis Jesuitissarum fundatricem tantum inducere hic malimus, non possumus tamen Ducem & Autorem totius ordinis sicco præterire pede, licet expediendum hic nobis sit brevibus. Est videlicet Eruditis notissimus iste *Ignatius Loyola*, Cantaber Hispanus. *Salmanasser*, Jesuita Neapolitanus confessus est de ipso: *Loyolam natura fuisse ferocem durum ac truculentum*, adeoque militiæ aptus non parum visus est, at in epigraphe effigiei suæ inciso dicitur: *Miles vanis jactatus in armis.* vid. Hasenmüllerus *Hist. Ord. Jesuit.* a Leporino in linguam german. transl. c. 1. p. 4. Et ita militem non infimum agebat quidem, at infelicem maximè unà arcem prope Pampelonam in Navarra hispanica, adeo ut crus dextrum ipsi frangeretur ictu bombardæ. Loquitur *Thuanus* de membrorum mutilatione *Lib. 37. p. 691.* ubi forsitan singularem ejusmodi vult intelligi, quæ inire matrimonium interdicat, judicamus forte ex eo, quod restitutus quidem claudicans tamen sese in aulam gallicam reciperet, ibidemque forte ludibrio sæpius risuique expositus è tædio vexationum sermonumque jocosorum vitam aulicam mutare cum religiosa penes se constituit. Primum quidem contulit sese Venetias ad exsolvendum votum quoddam, deinceps Hierosolymam ex singulari devotione annos natum sex & viginti omnia relinquendo esse profectum, confirmat *Doctissimus Alexander Rossæus* lib. der gantzen Welt Religionen p. 411. negat id autem Thuanus lib. & p. cit. *Loyala*, inquit, *inde mox Venetias ad exsolvendum*

dum votum professus est, ibique primum sacris initiatus literis, collectis huc illuc dispersis sociis, omisso hierosolymam proficiscendi consilio Romam cum Fabro & Laine petit, cui etiam magis esse consentiendum putamus. Deinde literis incubuit Compluti & Salamantiæ, sensimque ausus est mortificationem carnis tum doctrina tum vestitu suo concionari, licet nec ipse idoneus nec vocatus esset ad concionandi munus, & ex hac ratione Inquisitores Hispanici ab eo expiscabantur; Cum autem zelum pro fide Romano-catholica in ipso cognoscerent, dimissus iterum ab eis petiit Lutetias Parisiorum, ubi per decem annos docuit in summa paupertate corporisque debilitate, tandem creatus est Philosophiæ Magister ibidem conf. *cit Rossæus pag. cit.* laudatur exinde Ignatius ob suam constantiam virtutemque heroicam, quam in adversis præstiterit, abs *Philip. Algeambe: Ignatius*, inquit, *adversus graves multorum oppugnationes invictus semper stetit, semperque stabit auctoritate sacrosanctæ sedis Apostolicæ atque approbatione munitus* vid. ipsius *Bibliotheca scriptorum societatis Jesu* p. 1. Profectus est tandem Anno 1536. Hispaniam cum decem suis collegis & abhinc iterum Romam petiturus veniam abs Pontifice; Cum autem compertus est pacem inter Venetos & Turcam esse fractam, profectus est iterum Venetias, ubi egit Chirurgum vulneraque Pauperum & ulcera cataplasmatibus in nosotochiis sanavit, cumque Collegis omnem adhibuit operam & solicitudinem in ægrorum morbis curandis, vulneribus obligandis, molestaque gravi ac putida sanie abstergenda, conf. Wolfius *Lect. memor. Tom. II. Centen. 16. p. 494.* Reversus iterum cum consortibus Romam, ubi omnes ac singuli Religiosorum ac Clericorum infensis atque iratis animis iverunt in ipsum, præsertim *Bartholomæus Guidicius, Cardinalis*, qui novis Religionibus non adeo amicus erat. conf. Thuan. *Lib. 37. p. 691* Crescebat tamen indies magis magisque societas & confirmabat eandem *Paulus III.* Pontif. Rom. approbabant denique ejus Successores *Julius III. Paulus IV. Pius IV.* tandem *Concilium Tridentinum.* Et sic Vir magnus evasit Ignatius, miles Hispanus, Theologus Romanus, Chirurgus Venetus, Autor tandem & Dux Jesuitarum maximus! Applicare dictum quoddam e sacris literis petitum Viro huic magni scil. nominis conati sunt nonnulli ex societate heroës, *Valderana* imprimis atque *Deza*, ubi iste statim in frontispicio *Epistolæ ad Hebræos* Ignatii sui mentionem vult esse fa-

ctam, nempe c. 1. v. 1. 2. *Deus novissimis hisce temporibus loquutus est per filium suum* Ignatium, *quem constituit hæredem omnium.* vide Hoornbeckii *Exam. Bullæ p. m. 44.* ubi judicium suum dictus Autor adponit: Nihil deesse ad laudis istius fastigium præter ultima verba v. 2. *per quem & sæcula fecit.* Sed spuriam & blasphemam scripturæ S. Explicationem esse, quis negabit. Ita ex ore Patrum horum patet, Ignatium fuisse virum admodum virtuosum; Quodsi vero quæramus, ex qua virtute omnia præstiterit, an ex DEI? ex carnis? an ex alterius Spiritus? Hic respondeat Ant. Arnoldus ICtus Gall: ita enim de societate tota recens procreata judicat: *Ignatium auxilio maligni spiritus incubatuq; exclusisse maledictam istam conjurationem Jesuitarum* vid. *in Philippica sua p. 24.* quinimo contestantur ipsi e societate nonnulli, rem cum Ignatio se ita habuisse; Volunt quidem ipsum etiam placide defunctum, sed alium cantavit de ipso canticum *Turrianus*, de quo refert Hasenmüllerus: *Turrianus Jesuita mihi notissimus sæpe dixit: Illum* (Ignatium) *in cœna, prandio, missa, in recreationibus etiam ita a dæmonibus exagitatum fuisse, ut in magna copia frigidissimum mortis sudorem fuderit: Bobadilla dixit: illum sæpius conquestum se nunquã & nullibi a Dæmonibus tutum esse posse.* Idem Turrianus dixit: *Ipsius Comitem assiduum usq; ad missæ aram fuisse dæmonem. Tandem vero cum tremore ipsum obiisse, mortuumq; nigerrimo vultu conspectum esse.* Idem affirmavit. *Cum anno 1554. ipsius corpus ad templum ab Alexandro Farnesio extructum transferre vellent, testibus omnibus Jesuitarum professis, ipsius Cadaveris ossa non sunt inventa: fingentibus ipsis, ea esse per Angelos forsitan translata, quod ego non negaverim, si angelos malos intelligant.* vid. Wolfius *Lect. memor: quæ ibidem ex* Hasenmülleri *historia Ord. Jes.* recenset *Centen. 16. p. 1075.*

§. XII. Quemadmodum vero sexus sequior in multis affectatur nimium, ita profecto in his rebus, quæ ad sexum masculinum spectant cumprimis, quin si novi quid accidit forsitan inter Eruditos, hæc illave æmulari statim cupit. Hodie quidem apud nostrates adstrictæ sunt, ut in ecclesiasticis rebus tentare quid vix ac ne vix quidem possint; Ast non ita apud Pontificios, dantur enim inter eos religiosarum fœminarum ordines perplures, quibus licitum est cultui inservire divino, sic etiam *Elisabetha Rosella*, religiosa mulier ejus fuit intentionis maximopere, ut imitaretur Ignatium suum; nam hæc in genere

Jesui-

Jesuitissarum Fundatrix creditur abs omnibus, Thuano *Lib. 37. p. 691.* Hoornbeckio *Exam. Bullæ* p. m. 32. Matthiæ Zimmermanno *in commentariolo de Presbyterissis V. Ecclesiæ* §. 59. p. 93. Hæc initio fovit studia Ignatii Barcinone, deinceps cum certior facta esset de ordinis Ignatiani confirmatione & simul absque dubio audiverit de paterno affectu, quo prosequebatur Pontifex *Paulus III.* Ignatium, cum ipse & Collegæ sui in bulla dicerentur: *Spiritu S. ut pie creditur, afflati.* vid. *Lit. Apostol. supra cit. p. 2.* Hoornbeck. *Exam. Bullæ p. 19.* sine dubio & ipsi *Rosellæ* increvit tumor, Spirituque S. afflatam se etiam voluit, quia in schola ad Ignatii pedes sederit. Profecta itaque est Romam cum aliquot sui generis mulierculis fortassis circa Annum 1540. quo Ignatius suam acceptârat confirmationem, aut sequenti tamen anno pôst, veniebat ad normam & præscriptũ sodalitatis nunc approbatæ victura; At Ignatius suam erga discipulam benignum adeo se non exhibuit; Equidem *Rosella* totam se Ignatio dedere nec non concredere juxtaque ipsius Constitutiones ac regulas religiose cum suis vivere studuit, adeo ne alium Ducem vellet agnoscere quam Ignatium, sed hic erat admodum ingratus in *Rosellam*, id enim detrectavit, vid. Thuanus l. cit. p. cit. *Ignatius*, inquit, *curam se fœminarum suscipere negavit, posse, & tandem a Pontifice impetravit, ut societati, quæ se ad omnium gentium beneficium sine ulla regionum aut temporum exceptione Vicario Christi mancipasset, ab ejusmodi munere vacatio daretur, ita in speciem omni ambitionis & divitiarum suspicione a novo Ordine amota.* Erat etiam Cura mulierum Jesuitarum constitutionibus ac Regulis expresse contraria, adeo Ignatius sine dubio verebatur, si statim sub initium confirmationis exceptionem de admittendis mulieribus annectere suis regulis vellet, ne tota societatis caterva caderet inque nihilum reduceretur, ideoque persistebat juxta Regulæ tenorem, *de cura mulierum cap. 7. de Rectore*, quæ Jesuitarum regulæ Lugduni conjunctim typis impressæ Anno 1607. vid. quæ huc facit, Reg. 68. p. 102. *Non permittat, ut nostri curam mulierum religiosarum suscipiant, & aliarum quarumq́ue, ut ordinarie illarum confessiones audiant, vel ipsas regant, quamvis nihil repugnet aliquando apud eas concionari, semel aut unius monasterii confessiones speciales ob causas audire; quod tamen non fiet nisi postulent ii, qui eis præsunt.* it. Reg. 70. p. 103. *Mulieres invisere, aut ad eas scribere, nisi in necessitate, aut cum spe magni fru-*

ctus,

ctus, nostros non sinat, nec hoc quidem permittat, nisi viris valde probatis & prudentibus. Reg. 71. pag. ead. *Non permittat fœminas collegium nostrum ingredi.*

§. XIII. Quodsi autem hic muliebris ordo abs Ignatio fuisset receptus, quæritur, an Jesuitissæ fuissent idoneæ ad id vivendi genus, quod Jesuitæ vivunt? respondetur quod non. Nam si sancti Patres regulas suas ac leges conditas servare non possunt, multo minus sanctæ matres, quæ cum toto sexu sequiori ad *vasa infirmiora* pertinent *1. Pet. III, 7.* videatur saltim, quid Paulus III. *in Bulla Jesuitica* abs Candidato ordinis hujus requirat, vid. *Lit. Apost. supra cit. p. 5.* quod & Julius III. *in Bulla Jesuit. I. lib. cit. p. 56.* non leviter repetat: *Qui ad nos accessuri sunt, antequam huic Oneri humerum supponant, diu multumq; meditentur, an tantum pecuniæ spiritualis in bonis habeant, ut turrim hanc juxta consilium Dominicum possint consummare, hoc est, an Spiritus S. qui illos impellit, tantum illis gratiæ polliceatur, ut hujus vocationis pondus, illo adjuvante, se laturos sperent: & postquam Domino inspirante, huic Jesu Christi militiæ nomen dederint, diu noctuq; succincti lumbos & ad tam grandis debiti solutionem promti esse debebunt.* Multum sane his continetur verbis, quod præstare dictis Patribus difficillimum est, adeoque etiam matribus. Expendamus modo *votum castitatis*, cui Jesuitissæ se etiam adstrinxerunt; an existunt idoneæ, votum istud, ut decet, juste persolvere? audiamus saltim Hospinianum, qui citat *Plinium* de fœminis differentem: *Quod copia libidinis gaudeant*, applicat monachis virginibus, *sic de monialibus certum est, paucas esse quæ continentiam præstent, sed plerasque in cœno nefandissimarum libidinum sese subinde volutare. lib. I. de Orig. Monachatus c. 1. p. 6.* & quamvis polliceantur se futuras admodum castas, tamen bene servandum, quid Virgilius *Lib. 4. Æneid.* objicit:

- - Varium & mutabile semper
Fœmina.

§. XIV. Quod cæteras concernit virtutes, quæ abs Jesuitissis requisitæ essent, prima omnino fuerit *literarum notitia* seu *Eruditio qualiscunque*, quodsi enim Jesuitarum vestigiis inhærere voluissent, muneri docendi sine dubio sese applicassent; Equidem impossibile neutiquam est, ut etiam fœminæ queant erudiri, rationes congessit nonnunas literatissima Virgo *Anna Maria a Schuerman* quas *opusculis suis* inseruit

feruit *p. 29. seq.* Datæ quoque alias sunt fœminæ perplures eruditæ, quarum Exempla videre sunt plurima in Hottingeri *Epistola dedicatoria Parti V. Historiæ Eccles. præfixa*, ubi imprimis *Fabiola*, romana mulier memoratur, quod sacras literas impense amaverit; it. *Marcella Romana*, quæ propter sacras literas, quas egregie calluit, frequentius a D. Hieronymo epistolis salutata sit, it. *Anna Askeve*, quæ vitam non modo seriæ & sedulæ sacrarum literarum tractationi impenderit, sed eandem quoque constantissimo martyrio annos 25. nata generose consummaverit. Plura inveniuntur *in Dissert. de fœminarum Eruditione*, quam habuit B. Dn. Jacobus Thomasius Anno 1671.

§. XV. Et si quispiam docendi munus dubium reddere *Jesuitissis* voluisset, provocare omnino potuissent ad Exempla primitivæ Ecclesiæ, recenset talia Zimmermannus *l. cit.* passim, Centuriæ itidem Magdeburgenses; Quinimo Diaconissas olim legere Homiliam consuevisse inter mulieres in Ecclesia, Zimmerm. *lib. cit.* §. *9. p. 14.* & ita mulieribus docere olim fuisse licitum, comprobat Thomas d' Aquino *Comment. in 1. Tim. 3. lect. 2. p. 199.* & Ambrosius *in eundem locum p. 403.* qui de *Cataphrygis* perhibent, putasse, quod mulieres ceu Diaconæ ordinari possent, quoniam Apostolus *l. c.* immediate post Diaconos de mulieribus ageret. Sic *Jesuitissæ* etiam exempla mulierum prophetantium & prædicantium pro se allegare potuissent. Sane primæ etiam non erant, quæ de tali religiosarum ordine cogitarunt, floruit ante ipsas talis in gallia præcipue Anno 1523. cujus mulierculæ vocatæ sunt *Begvinæ*, de quarum fundatrice lectiones quidem variant, vid. Hoornbeckius *Exam. Bullæ p. 13. & 14.* it. Centuriatores Magdeb. *Cent. 13. c. 5. de hæresibus p. 564. & c. 6. de Ceremoniis p. 653. seq.* Alex. Rossæus in Religionen der gantzen Welt *p. 286.* desiit denique Ordo hic inque earum locum successerunt *Sorores tertii Ordinis S. Francisci*, quibus quoque ipsarum ædes & collegia traditæ sunt. vid. Zimmermann. *de Presbyteriss.* §. *57. p. 92.* Omnia nunc prolata *Jesuitissas* ad continuandum religiosum institutum incitare potuerunt.

§. XVI. Quoad Eruditionem, quam & *Jesuitissæ* potuissent haurire, res omnino bene se habet, non invidenda sunt, quibus mulierum Deus hæc otia fecit, sed laudanda potius, commendanda & approbanda, & consentiendum omnino censemus Erycio Puteano, Belgæ, *in Epist. 94. Attic. centen. 2. Epist. 97. ad Petrum Cantonium, JCtum.*

 p. 216.

ctus, nostros non sinat, nec hoc quidem permittat, nisi viris valde probatis & prudentibus. Reg. 71. pag. ead. *Non permittat fœminas collegium nostrum ingredi.*

§. XIII. Quodsi autem hic muliebris ordo abs Ignatio fuisset receptus, quæritur, an Jesuitissæ fuissent idoneæ ad id vivendi genus, quod Jesuitæ vivunt? respondetur quod non. Nam si sancti Patres regulas suas ac leges conditas servare non possunt, multo minus sanctæ matres, quæ cum toto sexu sequiori ad *vasa infirmiora* pertinent *1. Pet. III, 7.* videatur saltim, quid Paulus III. *in Bulla Jesuitica* abs Candidato ordinis hujus requirat, vid. *Lit. Apost. supra cit. p. 5.* quod & Julius III. *in Bulla Jesuit. I. lib. cit. p. 56.* non leviter repetat: *Qui ad nos accessuri sunt, antequam huic Oneri humerum supponant, diu multumq; meditentur, an tantum pecuniæ spiritualis in bonis habeant, ut turrim hanc juxta consilium Dominicum possint consummare, hoc est, an Spiritus S. qui illos impellit, tantum illis gratiæ polliceatur, ut hujus vocationis pondus, illo adjuvante, se laturos sperent: & postquam Domino inspirante, huic Jesu Christi militiæ nomen dederint, diu noctuq; succincti lumbos & ad tam grandis debiti solutionem promti esse debebunt.* Multum sane his continetur verbis, quod præstare dictis Patribus difficillimum est, adeoque etiam matribus. Expendamus modo *votum castitatis*, cui Jesuitissæ se etiam adstrinxerunt; an existunt idoneæ, votum istud, ut decet, juste persolvere? audiamus saltim Hospinianum, qui citat *Plinium* de fœminis disserentem: *Quod copia libidinis gaudeant*, applicat monachis virginibus, *sic de monialibus certum est, paucas esse quæ continentiam præstent, sed plerasque in cœno nefandissimarum libidinum sese subinde volutare. lib. I. de Orig. Monachatus c. 1. p. 6.* & quamvis polliceantur se futuras admodum castas, tamen bene servandum, quid Virgilius *Lib. 4. Æneid.* objicit:

– – Varium & mutabile semper
Fœmina.

§. XIV. Quod cæteras concernit virtutes, quæ abs Jesuitissis requisitæ essent, prima omnino fuerit *literarum notitia* seu *Eruditio qualiscunque*, quodsi enim Jesuitarum vestigiis inhærere voluissent, muneri docendi sine dubio sese applicassent; Equidem impossibile neutiquam est, ut etiam fœminæ queant erudiri, rationes congessit non-nunas literatissima Virgo *Anna Maria a Schuerman* quas *opusculis suis* inseruit

servit *p. 29. seq.* Datæ quoque alias sunt fœminæ perplures eruditæ, quarum Exempla videre sunt plurima in Hottingeri *Epistola dedicatoria Parti V. Historiæ Eccles. præfixa*, ubi imprimis *Fabiola*, romana mulier memoratur, quod sacras literas impense amaverit; it. *Marcella Romana*, quæ propter sacras literas, quas egregie calluit, frequentius a D. Hieronymo epistolis salutata sit, it. *Anna Askeve*, quæ vitam non modo seriæ & sedulæ sacrarum literarum tractationi impenderit, sed eandem quoque constantissimo martyrio annos 25. nata generose consummaverit. Plura inveniuntur *in Dissert. de fœminarum Eruditione*, quam habuit B. Dn. Jacobus Thomasius Anno 1671.

§. XV. Et si quispiam docendi munus dubium reddere *Jesuitissis* voluisset, provocare omnino potuissent ad Exempla primitivæ Ecclesiæ, recenset talia Zimmermannus *l. cit.* passim, Centuriæ itidem Magdeburgenses; Quinimo Diaconissas olim legere Homiliam consuevisse inter mulieres in Ecclesia, Zimmerm. *lib. cit. §. 9. p. 14.* & ita mulieribus docere olim fuisse licitum, comprobat Thomas d' Aquino *Comment. in 1. Tim. 3. lect. 2. p. 199.* & Ambrosius *in eundem locum p. 403.* qui de *Cataphrygis* perhibent, putasse, quod mulieres ceu Diaconæ ordinari possent, quoniam Apostolus *l. c.* immediate post Diaconos de mulieribus ageret. Sic *Jesuitissæ* etiam exempla mulierum prophetantium & prædicantium pro se allegare potuissent. Sane primæ etiam non erant, quæ de tali religiosarum ordine cogitarunt; floruit ante ipsas talis in gallia præcipue Anno 1523. cujus mulierculæ vocatæ sunt *Begvinæ*, de quarum fundatrice lectiones quidem variant, vid. Hoornbeckius *Exam. Bullæ p. 13. & 14.* it. Centuriatores Magdeb. *Cent. 13. c. 5. de hæresibus p. 564. & c. 6. de Ceremoniis p. 653. seq.* Alex. Rossæus in Religionen der gantzen Welt *p. 286.* desiit denique Ordo hic inque earum locum successerunt *Sorores tertii Ordinis S. Francisci*, quibus quoque ipsarum ædes & collegia traditæ sunt. vid. Zimmermann. *de Presbyteriss. §. 57. p. 92.* Omnia nunc prolata *Jesuitissas* ad continuandum religiosum institutum incitare potuerunt.

§. XVI. Quoad Eruditionem, quam & *Jesuitissæ* potuissent haurire, res omnino bene se habet, non invidenda sunt, quibus mulierum Deus hæc otia fecit, sed laudanda potius, commendanda & approbanda, & consentiendum omnino censemus Erycio Puteano, Belgæ, *in Epist. 94. Attic. centen. 2. Epist. 97. ad Petrum Cantonium, JCtum.*

p. 216. Jus, inquiens, *fasque esse in Rempublicam literariam fœminas adscribi, optimarum artium cultu exerceri, & a fama æternitateq; non secerni*, imo a multis vanis & peccaminosis curis abstrahuntur puellæ per studia. Putasse etiam refertur Cœlius secundus Curio *de liberis pie educandis p. 61. Puellas a literis & doctrinis non arcendas esse, quia plerumque magis habiles ad eas sequendas, quam mares sint*, sed hanc esse phrasin hyperbolicam confirmat B. Dn. Thomasius in *cit. Diss. de Fœminarum Eruditione* §. 20. Sit interim quicquid sit, dari fœminas eruditas concedimus, sed quod sexus hic in Ecclesia publice docere unquam potuisset, exinde consequi non videmus, natura enim eas plane non destinavit muneribus docendi, sunt naturâ inhabiles ad prædicandi munus. Sic quoque ad Exempla Vet. Test. provocare vix licet, fuerunt extraordinaria, usus etiam est DEUS immediata vocatione, at hodie valet mediata, qua mulieres nec possunt nec debent vocari, prævalet effatum illud Paulinum: *Taceant mulieres vestræ in ecclesiis, 1. Cor. 14. 34.* cui respondet locus paral. *Mulieri docecere non permitto, 1. Tim. 2. 12.* quæ verba etiam dictis Patrum & conciliorum omnium anteponenda esse satius existimamus.

§. XVII. Objicere quis posset: *mulieres viris esse religiosiores*, adeoque ex hac ratione *Jesuitissæ* institutum inchoare suum potuissent; conatur prius probare Voëtius *Pol. Eccl. Part. II. lib. 1. Tract. 4. de mulieribus c. 2. quæst. 2. p. 206.* ubi insimul ad experientiam provocat, plerasque in Belgio Ecclesias plura ex fœmineo sexu habere membra quam ex virili, plures etiam & priores zelum pro Orthodoxia & pietate difficilibus temporibus ostendisse, addit & illud Tertulliani: *Simplices, ne dixerim imprudentes & Idiotæ, major semper credentium pars est: lib. de Trinitate adversus Praxeam c. 3. p. 495.*

§. XIIX. Quodsi vel maxime concedere possemus, quod simplicissima pietas in mulieribus optima esset, sunt tamen *ad superstitionem etiam propensiores*, id Apostolus affirmat & docet: *Vitare aniles fabulas, 1. Tim. 4. 4.* legi iterum potest Voëtius *lib. cit. quæst. 3. p. 207. 208.* Qui probat singula quoad magiam divinatricem cumprimis, dicitque ex historiis gentilium constare, diabolum per mulieres Pythonissas, fatidicas Sybillas longe frequentius promovisse quam per viros. Possunt etiam e sacris literis adduci exempla v. g. Pythonissa in Endor *1. Sam. 28. 7.* puella ista fatidica *Act. 16. 16.* Dantur etiam exempla mu-

lierum

lierum, quæ *propensiores in hæreses* fuere v. g. mulieres religiosæ dictæ *Act. 13.50.* mulierculæ captivitatis *2. Tim. 3.6.7.* Jesabel *Apoc. 2.20.* Sic etiam reperimus *Helenam* Simonis Magi in hunc numerum esse referendam. vid. Euseb. *l. 2. c. 13. p. 50.* it. *Marcellinam*, Carpocratis & Gnosticorum sectatricem, vid. Epiphanius *Tom. II. L. 1. Hæresi 27. §. 6. p. 107. conf.* Magnif. Dn. L. Ittigium, Patronum & Præceptorem nostrum quovis observantiæ cultu devenerandum, *Dissert. de Hæresiarchis Sect. II. c. 3. §. 6. p. 112.* Et quæ datæ sunt *Pseudo-Prophetissæ* post Apostolorum tempora in Ecclesia Christi, quales *Mechtildis*, *Brigitta*, *Catharina Senensis*, de quibus legi meretur Voëtius *Part. II. Diss. select. tit: de Prophetia p. 1063.*

§. XIX. Convinci etiam potuissent *Jesuitissæ* ex causa abrogationis Presbyterarum in primitiva Ecclesia, quæ propter varios excessus orta est, de quibus Theodorus Balsamon *in Synodo Laodicense Can. 2. p. 833. Antiquitus*, inquit, *quædam vetulæ mulieres in catholicis Ecclesiis sedentes, reliquas forte mulieres ad bonum & honestum ordinem servandum deducebant, quia autem ex earum consuetudine, eo, quod honestum est non recte utentium vel propter arrogantiam, vel propter turpem quæstum quidam offendebantur, prohibuerunt Patres, ne deinceps omnino essent in Ecclesiis Presbyteræ vel Præsidentes.* Conf. eundem lib. *de velandis virginibus* c. 9. *Non permittitur*, inquiens, *mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec ullius virilis muneris nedum sacerdotalis officii sortem vindicare.* conf. etiam eund. *Synodo VI. in Trullo Can. 70. p. 446.* E cæteris autem mulierum religiosarum ordinibus apud Pontificios adhuc stantibus ansam exinde nulla fœminarum ullam ad ordinem ejusmodi constituendum novum sumere potest, namque res est difficillima Reique publicæ hinc inde atque ipsi Statui papali adversa nec utilis, ut videre est Hoornbeck. *in Exam. Bullæ pag. 44* plures omnino adducendæ venient rationes infra in abrogatione *Jesuitissarum.*

§. XX. Sed quid *de doctrina Jesuitissarum* statuendum venit? dubium est nullum, quin in hac parte tum Ignatii tum cæterorum ipsius fratrum vestigiis institerint tum Rosella ipsarum fundatrix, cæteræq; sorores, confirmat Hoornbeckius *Exam. Bullæ p. 34.* ita etiam Jansenistæ maximopere questi *Jesuitissas* dicuntur *in lib. Gall. anon. Reponse d' un Ecclesiastique du Louvain*, imprimis *c. 14.* ubi objecerunt, *Je-*

suitas spargere suas opiniones per tales mulierculas, quæ omnes pervolitent domos; Accusat quoque easdem falsarum doctrinarum Bulla papalis *p. 2. Indies*, inquit, *similia attentare ac multa sanæ doctrinæ adversantia proferre non erubescunt.* At quæ sunt opiniones? quæ sunt *Jesuitarum* Doctrinæ? falsæ sunt omnino quamplurimæ, quas si omnes recensere studeremus, Dissertatio nostra adeo spissa fuerit, ut magnum volumen exinde nasci posset. Notum est, quod in informanda Juventute & catechizandi methodo utantur, habent etiam libellos catecheticos, quorum primum conscripsit *Petrus Canisus*, S. J. Belga Neomagensis, Anno 1559. In Hispania deinceps *Joannes Ramirius*, in Gallia *Edmundus Augerius*. Sic & *Costerus*, *Bellarminus*, *Cottonus* libellos catecheticos scripserunt; Et qui in variis Linguis composuêre eosdem, *Petrus Paëzius* in Æthiopica; *Matthæus Riccius* in Sinensi, vid. Philippi Alegambe *Bibliotheca Script. Soc. Jesu. p. 491.* conf. Hoornbeekii *Exam. Bull. p. 26. 27.* Confer & imprimis de catechesi Jesuitica disserentem Martinum Chemnitium, *de Orig. Jesuit. Tom. I. præcip. Cap. Doctrinæ Jesuit. p. 7.* Jesuitissæ etiam expresse dicuntur docuisse *catechizando* rudiores in Belgio, ut taceamus hic cæteram rerum Ecclesiasticarum curam, de qua inferius; itaque dubitamus nulli, quin dictæ mulierculæ eâdem Jesuitarum catechesi eodemque catechizandi Methodo postea usæ sint. vid. Voetius *Pol. Eccl. P. 2. L. 4. tr. 4. sect. 2. c. 9. p. 1012. seq.*

§. XXI. Quid vero de tota Sacra Scriptura revelata Jesuitissæ statuant, judicandum est ex falsis de eâdem sententiis ac hypothesibus Jesuitarum, nam non est dubium, quin & in hac parte Autores suos ac Duces perstrenue sectentur. Quid vero Domini Patres Jesuitici de Scriptura sentiant, ex eorum scriptis satis notum est.

§. XXII. Quæritur autem, cum socii Jesu & cum eis sociæ S. Scripturam negligunt planeque abjiciunt, quo fundamento nitatur ipsorum Theologia? sine dubio fundata est symbolo fidei Jesuitico, quod ex *Jo. Baptistæ Pozæ*, socii hujus ordinis, Cantabri, libris conflatum unaq; cum documentis necessariis abs Procuratore Hispanicarum Academiarum S. Inquisitionis concilio Madriti exhibitum ad Romanæ Inquisitionis tribunal *a Francisco Roales* Theologo Salmaticensi & catholici Hispaniarum Regis Sacellano deportatum fuit, quod Symbolum ce-

leberr.

leberr. Hoornbeekius ex Alphonsi de Vargas *Relatione de Stratagematis Jesuitarum* c. 18. 19. & speciatim ex Francisci Roales *actione hæresis in societatem Jesu* p. 182. *Examini Bullæ contra Jesuitiss.* p. 35. 36. inseruit. Si quis autem Errores Jesuitarum in theologia tam varios tamque permultos penitius paulo considerare aveat, legat supra allegatæ *Doctrinæ Jesuitarum præcipua capita a doctis quibusdam Theologis retexta, solidis rationibus testimoniisque Sacrarum Scripturarum & Doctorum veteris Ecclesiæ confutata, quæ VI. Tomis constant.*

§. XXIII. Misso itaque systemate Theologico-Jesuitico ad moralia ejusdem Sectæ pergendum nobis est, atiterum præliminaria quasi nonnulla adponere huc possumus, v. g. *Filius, qui in domo Parentis est, si pro servitiis, quæ præstat, desideret præmium, parens autem ipsi dandum neget, id salva conscientia furto subducere queat.* it. *Adulter, qui in adulterii actu abs adulteræ marito apprehenditur, hunc suæ servandæ vitæ ergo interficere possit.* Veritati consentaneum censent religiosi Patres: *Embryonem, quamdiu in utero materno lateat, anima carere rationali, eamque tunc demum accipere, cum luci exponatur; si itaque quis interficiat eundem quocunque saltim modo, is nullam faciat cædem.* v. *La Moral-Paratique des Jesuites* passim. Et in hoc certe non acquiescunt, sed in vitas Regum etiam atque Principum invadunt, sibi enim gratulantur de occasione interficiendi Regem data, quin Jesuita Varadius affirmavit expresse, *nullum fieri ab ipso posse opus meritorium magis, quam si Regem obtruncaret, quamvis etiam esset catholicæ Religionis,* vid. Wolffius *Lect. memorab. Tom. II. p. 1080.* ita quoque Johannes Mariana, Jesuita Toletanus *de Rege & Institutione Regis Lib. I. c. 7. p. 68.* affirmat: *In ejus vitam grassari quacunque arte concessum, ne cogatur tantum sciens aut impudens sibi consciere mortem.* (libellus hic Anno 1610. Lutetiæ Parisiorum ex Parlamenti decreto combustus est.) Rud. Hospinianus *L. 4. de doctrina Jesuit. c. 5. p. 356.* illustrat thesin hanc theologico-morali-Jesuiticam illustriori exemplo, *fluxisse*, inquit, *ex hac Marianæ doctrina, ut Jesuita* Richardus Walpot, *socius Marianæ antehac Eduardum Squirre, Anglum, veneno instruxerit, quod Reginæ Angliæ & Essexio non edendum aut bibendum præberet, sed quo sellam tantum inungeret ita, ut ex ejus contactu uterque moreretur;* Ut taceamus hic alia Exempla v. g. *Jacobi Clementis* qui Henri-

ricum III. Gallorum Regem Anno 1589 cultro occidit, &c. Hic meminisse profecto deberent Decreti Pontificis Urbani, quod extat c.24. p. 3 quo sancitur: *Quod talia docentes, consulentes aut defendentes longe damnabiliores sint facientibus*, & quod Seneca ad Alexandrum dixit *L. 1. de Clementia c. 25. p. 481. Quid interest, Leoni Lysimachum objicias, an ipse dentibus laceres tuis? Tuum illud Os est, tua illa feritas: O quam cuperes tibi potius Ungues esse; tibi rictum edendorum hominum capacem.* Quemadmodum vero Jesuitæ, callidum genus hominum, plerumque se aulis illatebrant, ut per confessionem & humana politaque conversatione Principum arcana explorent, conf. hac de re Dn. L. Rechenbergius *in Dissert. de Ratione Status Religionis & Doctrinæ Papæ* §. 35. hab. Anno 1672. ita Reginæ ac Principissæ eo magis habent, cur sibi gratulentur, quod Jesuitissarum ordo non confirmatus sit, istæ enim ut Socii ceu serpentes irrepsissent in aulas, rebusq; Principissarum præesse ac muneribus summis fungi voluissent; Et ut sexus sequior ad iram aliosque humanæ Infirmitatis affectus semper proclivior existit, ita sane præ istis tutæ adeo vix fuissent, semper ipsis metuendum, ne vita periclitaretur, cum fœminis ejusmodi fecis infimæ committere sese totas necessum habuissent, quæ juxta hypotheses sociorum Reges, Reginas ac Principissas veneno seu quocunque alio remedio interficere non adeo curassent, quin potius pro bono opere vendidassent; plures Canones Regulæque morales hujus Societatis legi possunt in *Theologia morali Jesuitarum contra bonos Christianorum mores*, & lib. Gall. *La Moral-Pratique des Jesuites*, qui ob veritatem in se contentam Parisiis vulcano sacratus atque combustus fuit, maximam partem translatum videmus in lib. **der Jesuiten Christenthum und Lebens-Wandel.**

§. XXIV. Ad moralia Jesuitarum omnino referenda sunt artificia ista, quibus homines sæpius abs ipsis falluntur, sunt *æquivocationes & reservationes mentales*, dum aliter cogitant ac loquuntur & scribunt, ex quibus maxima omnium actionum humanarum Confusio oritur, nam sic omnia pacta, Contractus atque transactiones violantur, verbo: *Omnis fides destruitur.* Casaubonus *in Epistola 624. p. 764.* recenset verba *Andreæ Eudæmono-Johannis*, S. J. qui *Garnetti* artis æquivocatoriæ alias Magistri, Papæque, ut vocabant, Anglicani consecra-

secraneus fuit: *Solos*, inquit, *esse DEI amantes, quibus æquivocatio placet* sed non esse, patet *ex Ps. 28. 3.* vocantur enim ibidem homines istiusmodi *impii & malefici*, requiritur potius abs his, qui volunt esse dispensatores Jesu & Ministri, ut *omnis reperiatur fidus 2. Cor. 4. 2.* hic non incongrue vocandi veniunt *Labanistæ*, cum *Laban*, Jacobi socer reservationum mentalium & æquivocationum esset peritissimus, quas tamen a Jesuitis nondum didicerat. Minime ergo putent se primos autores esse subdolæ istius artis; Equidem Laban hanc abs eodem didicerat Veteratore, qui Jesuitas eandem innovare docuit, conf. Rivetus *Comment. in Genes. c. 29. v. 19. Exercit. 127. p. 493.* Veterator quidem non est alius, quam qui olim per Oracula apud Gentiles loquebatur bilinguis, verbo: est *Pater mendacii.* In hac parte apte etiam conveniunt cum *Arrio*, nam istum æquivocationibus & reservationibus mentalibus polluisse, ex ipsius confessione satis patescit; at eventus edocuit Arriũ amantem Dei non fuisse, juxta *Eudæmono-Johannis* erroneam sententiam, *certe Deus non amans est mali, qui hoc facit, non permanet in ipso Ps. 5. 5.* Id melius observavit *Garnettus*, cum eundem, quod Conspirationi pulverariæ Anno 1605 Londini factæ interfuisset, ad patibulum producerent & expiscarentur ab ipso, an & nunc æquivocationibus se juvari cogitet? respondisse fertur: *jam non esse tempus æquivocationibus ludendi.* An vero Jesuitissæ etiam æquivocationibus uti valeant, dubium nullum est, sicut enim fœminæ versutia gaudent non levi, nam sequuntur calliditatem serpentis, quæ primam mulierem callide seduxit; Ita certe experientia quotidiana docet, versipelles esse fœminas & adhuc valere commune Germanorum Proverbium: **Weiber-List über alle List.**

§. XXV. In quæ autem loca Jesuitissæ olim irrepserunt? Dicuntur in Bulla pap. fuisse *in nonnullis Italiæ & ultra montanis partibus ab aliquot annis*, sine dubio Romæ crescere inceperunt, quo *Elisabetha Rosella* sub initium novi Ordinis Jesuitici statim Ignatium Loyolam secuta est eundemque Romæ invenit, *conf. §. 12. præced:* At Venetiis istas quoque fuisse judicamus ex eo, nam cum expellerentur ibidem religiosi Socii, statim intellecta intimatione mulierculas suas die 9. Maji 1606 ad Ecclesias tumultuarie convocarunt, quibus thesaurum cæteraque concrediderunt, conf. Lucius *Hist. Jesuit. L. 4. c. 8. p. 639.* Hasce quidem Venetis non adeo fuisse notas, constat exinde, quod Je-

suitæ

fuitæ ibi emergere vix possent, ut solent alibi, fuerunt & tunc temporis certis quasi circumscripti locis; Dubitari ergo potest, an sciverint Veneti, quod & penes se darentur Jesuitissæ. Magis autem excreverunt in Belgio, cum eorum religio ibidem toleraretur & hic ordo fœmineus adeo turbatus non fuit.

§. XXVI. Quomodo vero in Italia cæterisque ultramontanis partibus se gesserint, favente ipsis & ad tempus connivente Sede Apostolica, ex Bulla papali satis superque videre licet, dicuntur in ea *ab aliquot annis in unum convenire solitæ, vitæ religiosæ ducendæ prætextu, peculiarem & distinctum a cæteris habitum usurpasse, ædificia in Collegiorum formam redegisse, domos Probationum erexisse, inq; eis superiorem ac prætensæ Congregationis suæ Generalem indito Præpositæ titulo & attributis facultatibus bene visis constituisse, in illiusq; manibus Paupertatis, Castitatis & obedientiæ vota ad instar solemnium emittere, clausuræque legibus non adstrictæ pro lubitu divagari ac specie salutis animarum promovendæ, aliaque opera permulta sexus & ingenii imbecillitati & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudori minime convenientia, & quæ viri sacrarum literarum scientia, rerum usu, vitaque innocentia spectatissimi difficile admodum & non nisi magna circumspectione adhibita aggrediuntur, attentare & exercere consuevisse.* Habuerunt itaque Jesuitissæ domos probationis, quemadmodum ipsi Socii, conf. Rossæi Beschreibung der gantzen Welt Religionen *p. 420.* in quibus vel quatuor ut Jesuitæ, vel plures septimanas Candidatas suas probarunt, an Ordini suo inserviendi ac vovendi dignæ reperirentur. Extra dubium speciatim ab iisdem expiscatæ sunt, an sint capaces castitatis votum cumprimis servare; quæ autem probationis experimenta fecêre, Bulla allegatis modo verbis, paulo post memoratas probationum domos indicat, istas exercuisse *opera permulta sexus & ingenii imbecillitati & modestiæ muliebri ac virginali præsertim pudori minime convenientia.* Ostendent id ultro exempla inferius adducenda. Habuerunt dictæ virgines in his Probationum domibus Generalem, ut Socii, quam titulo Præpositæ exornarunt, nihilominus etiam Visitatrices, Rectrices aliasque sectæ suæ muliebris Officiales.

§. XXVII. Ast Urbanus VIII. Pontif. Rom. ordinem hunc muliebrem damnavit atque suppressit; factum id quidem esse ex odio Jesuitarum, conjecturavit Voetius *Polit. Eccl. P. I. lib. I. c. 2. p. 35.* Sit

inte-

interim quicquid sit, non sine rationibus tamen fecisse Urbanum patet ex citatis Bullæ pap. verbis, ubi imprimis hæc ratio allegata est, quod limites honestatis & castitatis præter decorem sexus muliebris prætergrederentur. Observata est etiam ab Urbano audacia harum virginum, quod quæ ipsis præstitu essent gravissima illotis tamen manibus arriperent, quo Urbanus prævidendo conjecturare visus, totam societatem esse lapsuram, si ordo muliebris accederet virili, quia per πολυπραγμοσύνην suam ad majora & altiora tenderent inque rebus publicis atque politicis partem arrogare sibi superiorem conarentur, ut illustre exemplum datur a Thuano *L. 16. p. 151.* imo Antichristum ipsum esse periclitaturum; Esset denique contra ordinationes generalium Conciliorum Lateranensis & Lugdunensis, in quibus distincte prohibitum esset, ne quis novæ Religionis instituendæ auctoritatem sibi arrogare præsumeret; Adversaretur etiam Constitutionibus *Joannis XXII.* & *Clementis V.* Paparum Romanorum salutaribus, quorum vigilantia mulierum cœtus auctoritate privata & de facto instituti tanquam exitiosi palmites damnati & sublati fuissent. Tandem ne in agrum Dominicum Operarii sine delectu temere se ingererent, sata dissiparent, consita evellerent, zizania inferrent & adulterinas in eo plantas superinducerent, has rationes in frontispicio Bullæ statim legimus.

§. XXVIII. Jesuitissæ ante abrogationem sui admonitæ quidem sunt, quo à suo conamine abstinerent, iterum juxta Bullæ tenorem: *Venerabili Fr. Aloysio Episcopo Irinaricen. nostro & apostolicæ sedis in partibus inferioris Germaniæ Nuntio, & nonnullis locorum Ordinariis dedimus in mandatis, quatenus propositis gravibus periculis & scandalis exinde resultantibus mulieres seu Virgines præfatas ex parte nostra apostolica serio monitas a temerario incepto ad saniora concilia revocare conarentur.* Sed eas hoc minus curasse patet ex sequentibus. *Verum illæ DEI timore ac nostro & sedis Apostolicæ respectu posthabito in grave animarum suarum præjudicium & bonorum omnium offensionem arroganti contumacia paternis & salutaribus monitionibus nostris non paruerunt.*

§. XXIX. Urbanus itaque impatiens Usurpationis & πολυπραγμοσύνης ipsarum & observans easdem posthabitis papalibus admonitionibus obstinaces ac inobedientes se gessisse, ad ejectionem atque excommunicationem earundem progressus est Anno 1630 idibus Janua-

rii, his verbis duris admodum: *Nos excrescentes in agro militantis Ecclesiæ mature evellere satagentes*, & paulo post: *Nos tantam temeritatem acriori censura coercendam & plantas istas Ecclesiæ DEI noxias ne ulterius se diffundant, radicitus evellendas & extirpandas esse decrevimus.* Duriora fata videntur, qualia expertæ non sunt antehac *Beguinæ*, quæ in multis comparandæ erant cum Jesuitissis. Quodsi autem *Rosella* à primordio suæ sectæ statim, quo Ignatius, usa fuisset medio, non sibi saltim sed & universo ordini consuluisset, sese enim Ignatius etiam atq; etiam commendavit suo libello, quem scripsisse hispanice & inscripsisse *Exercitia spiritualia* dicitur; Sic Ludovicum de Ponte *in vita P. Balthasaris Alvarez c. 43.* fida traditione inde usque *à P. Jacobo Lainio* acceptum haberi: *DEUM hæc Exercitia sancto Patri nostro revelasse: imo per Gabrielem Archangelum non nemini fuisse à Deipara virgine significatum, se Patronam eorum fundatricem & adjutricem fuisse, docuisseq; Ignatium, ut ea sic conciperet*, recenset Philip. Algeambe *in Bibliotheca scriptorum Soc. J. p. 1.* Si *Elisabetha Rosella* spiritualia Exercitia scripsisset, proh Deum! quod miraculum exinde resultasset, si una revelationem jactitasset divinam, infelix forsitan non fuisset in constituendo ordine suo; sed hæc Jesuitissis nunc exoptare non expedit, sunt excommunicatæ durioribus adhuc Bullæ pap. verbis seqq: *Prætensam Congregationem mulierum, seu virginum Jesuitissarum nuncupatarum illarumq; sectam & statum ab ortus sui primordio nullos & invalidos nulliusq; roboris vel momenti fuisse, & esse, apostolica autoritate tenore præsentium decernimus & declaramus, & quia de facto processerunt, eâdem auctoritate penitus & omnino supprimimus & extinguimus, perpetuæq; abolitioni subjicimus, & ab ecclesia DEI sacrosancta funditus tollimus, delemus & abrogamus ac pro suppressis, extinctis, evulsis, deletis & abolitis ab omnibus Christi fidelibus haberi & reputari volumus & mandamus*, & paulo post: *Insuper assertas visitatrices, Rectrices & Præpositam Generalem ac alias Officiales Officiis & muneribus suis de facto usurpatis omnino privatas esse & fore decernimus pariter & declaramus & quatenus opus sit privamus, illasque ab eisdem officiis & muneribus omnino amovemus.* Bene ac prudenter egisse Urbanum, certum est, quo enim diutius connivisset his fœmellis, eo latius imperium Jesuiticum sese extendisset, factio enim earum non Monachis duntaxat, sed & aliis ordinibus ac Po-

litiis

litiis nonnullis, imo Sedi Apostolicæ adversata est, talem itaque factionem circumscribendam & cohibendam esse, Urbanus ratum habuit, conf. Hoornbeekius *Exam. Bullæ p. m. 44. 45.*

§. XXX. Sed heus *Urbane!* bonum quidem fecisti opus in expellendis hisce mulierculis, excommunicatio vero tua non multum valuit, sunt enim adhuc hodie Jesuitissæ & quidem cum consensu, gratia & Privilegio Jesuitarum, testatur id Hoornbeekius *Exam. Bull. p. 41. Ridiculum est*, inquit, *ut hic excandescat & tumultuetur Papa adversus Jesuitessas: Quas utcunque velit, jubeat, clamet, extingui, deleri, Jesuitæ hodie æque curant, ac in Hispania quando damnabat Pezam. Quippe in locis, ubi aliquo numero & pretio Jesuitæ sunt, videbis hasce mulierculas ab illis foveri & diligenter curari, quamvis reclamante & spumante Bulla. Non quidem Collegium vel Sectam illæ faciunt, quod sciam, sed tamen & distincto vestitus signo & sub Patrocinio societatis singularem in formam & ad præscriptum societatis religiose vivunt, ut nequaquam sint extinctæ vel abolitæ, quod Papa voluit, vel aliæ ab aliis seorsim degant, aut non conveniant ad aliquod spirituale vel temporale insimul consultandum.* Serio quidem ipsis conversatio cum mulierculis fuit prohibita, vide Regulas Jesuitarum, cumprimis Rectoris, c. *7. De communicatione cum externis* Reg. 72. 73. p. 84. conf. §. XII. præced. Jesuitæ autem his regulis maximopere contrariantur, dum e Laicis personis sorores in ordinem suum cooptant, votisque suis sibi adstringunt. conf. Lucium *Hist. Jesuit. l. 1. c. 5. p. 132.* Dantur præprimis in Belgio, licet invitis Belgis, vid. hinc *Querelæ Lovaniensium* cit. lib. *Reponse d'un Ecclesiastique du Louvain* c. 14. quarum examina non tantum papales sed & Reformatorum terras inundant, domos pervolitant falsasque Sociorum suorum hypotheses spargunt. vid. Voetius *Polit. Eccles. Part. II. Lib. I. Tract. 4. de mulieribus c. 2. Quæst. 3. p. 209.* licet non vocentur ibidem *Jesuitissæ*, sed Kloppen / Qoeselen / Paters-Kloppen / uti supra §. III. fuit commemoratum. Dantur etiam *Coloniæ*, quæ semper quasi sedes fœmellarum religiosarum fuit; Ita Begvinæ in eadem tantæ olim fuerunt multitudinis, ut mille & plures numerarentur, vid. Zimmerm. *de Presbyteriss.* §. 57. p. 91. vocari se *Jesuitissas* Coloniæ aliisque in locis etiam non dedignantur, licet titulum ipsæ non ostendant. Dantur & Viennæ, Pragæ, Vratislaviæ, quas quidem ab antiquis *Ursulinis* deri-

vare

satagunt, sed dicuntur etiam vulgò Jesuitissæ; & quidem recte re atque nomine. Pontificii in genere tum Clerici tum Laici non verentur easdem tanquam peculiariter a Jesuitis dependentes contradistincte ad aliorum Monachorum Cloppas **Paters-Kloppen** appellare.

§. XXXI. Sane mirum adeo non est, quod & hodie dentur, cum ipsarum Duces & Autores diu noctuque student, quomodo puellas illecebris attrahere sibi queant. Profecto Ignatii successores tantæ non sunt sanctitatis, ut mulierum curam negligant ac ipse, ut §. XII. fuit ostensum, sed earum curam avidius captant in ipsis observandis, fovendis & congregandis sub ordinis sui sacramentum præsertim ditioribus, conf. Hoornbeekius *Exam. Bull.* p. 32. ideo prosequuntur easdem blanditiis ac promissionibus, ut statum religiosum denique ambiendum detrectare non valeant. Hic Ærodii Andegavensis *plagium de alliciendis puellis detectum in Jesuitis supra cit.* legisse non pœnitebit. Sic varia proponunt strategemata ad id facientia. *Suaviter scilicet & fortiter matri viduæ esse peragendum, ut filiabus molesta sit virgis, minis, abstinentiis asperius tractando, denegando ornatum muliebrem exquisitum, pollicendo majorem dotem, si velit esse monialis, exaggeret futuri mariti furores, gravamina matrimonii, præ se ferat mater ipsa dolorem, se non fuisse monialem, & demum ita agere contra filias instituat, ut, vitæ tædio apud matrem manendi adspirent ad monasterium*, vide ejusmodi consilia in Theophili Eulalii catholico-Bohemi *aureis monitis religiosiss. Societatis §. 8. de remediis, ut filiæ nostrarum devotarum religiosum amplectentur statum p. 23.* Deinde §. *13. p. 39.* de monialibus agit, quomodo sint conservandæ in statu religioso, & introducit Socios ita loquentes: *Caveant offendere moniales nostri Confessarii, ob clausuram non eas molestent, relinquant Episcopis: conservent potius favorem monialium, ne contra nos agant ob dimidias dotes easque exprobrent nobis datas.* Sic etiam singularem ipsorum calliditatem ad alliciendas has oves in ovile suum hasque columbas simplices in suum Columbarium in eo consistere, ut eas crebro visitent, affirmat Petrus Jarrigius, Jesuita Rupellensis *in ferali pegmate c. 6. p. 78.*

§. XXXII. Distinctæ sunt *Jesuitissæ* abs aliis Cloppis non tantum *ratione nominis* sed quoque *originis*, plurimæ enim nobili ortæ sunt.

Pro-

Prosapia, aut existunt potentiores; Accedunt autem his etiam ignobiliores & pauperiores ex plebe, quæ ipsarum Institutis magis idoneæ reperiuntur, hæ aluntur ex communi plurimum aut etiam speciali potentiorum liberalitate mercedis loco pro exhibitis sibi aut Patri suo spirituali presbytero servitiis. conf. Voetius *Polit. Eccles. Part. 2. lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.*

§. XXXIII. Differunt etiam ratione formæ a cæteris Cloppis, nam tenentur tribus Jesuitarum votis, *paupertatis* scilicet, *castitatis* & *obedientiæ*, quemadmodum Bulla papalis de veteribus Jesuitissis etiam annotat, consuevisse *in suæ Generalis Præpositæ manibus Paupertatis, Castitatis & obedientiæ vota ad instar solemnium emittere*, ita & modernæ Jesuitissæ eandem servant formam. Quod votum paupertatis speciatim attinet, satis superque innotescit, Jesuitas esse maxime divites & nullatenus pauperes, commendatur quidem hoc votum ipsis maximopere in Bulla I. Julii III. Pontif. Rom. vid. *Literas Apost. p. 57.* Sic quoque Pius V. declaravit in *Brevi 2. societatem hanc inter Mendicantium ordines connumerari debere* vid. *easdem Lit. Apost. pag. 114.*

§. XXXIV. Jesuitarum unus alterve interdum exercitii gratia votum paupertatis profitetur, suumque specimen sequentem in modum edit: Cum cæteri Patres spirituales mensæ accumbunt & cum divite isto λαμπρῶς epulantur, unus ex suo ordine progreditur, indutus Centone, calceis perforatis, pileo dilacerato & seminudus, is patinam & laguncυlam ligneam manibus tenet & a patribus his cibum potumque emendicat, quibus acceptis post januam sedet cibumque capit. vid. Lucii *Hist. Jesuit. lib. I. c. 5. p. 130.* hoc modo Jesuitissæ etiam paupertatem profitentur, cum una pauperior alteri nobiliori ac potentiori famulatur, itaque acerbum adeo & difficile non est mendicandi munus in se suscipere.

§. XXXV. Sic quoq; Societas hæc paupertatem modo simulat, cum spes in aliqua hæreditate succedendi affulget, urgente tunc interdum necessitate testamenta extundere, domos involare, hæredes amovere inque monasteria clanculum subducere solent, quo ipsorum hæreditatem jure quasi adipisci videantur, vide quæ hujus rei adduxit exempla Wolffius *in Lect. memor. Tom. II. p. 1082.* Ant. Arnaldus *in Philippica sua p. 46.* Per media ejusmodi thesaurus religiosæ societatis quo-

 tidie

tidie crescit. Ita nec principibus parcunt ipsos defatigando multis precibus, quo unum alterumve abs ipsis donum accipiant. Notatu digna habetur, quam Princeps *Lobcowitzius* olim tulit, sententia, cum e societate Jesu nonnulli Imperatorem ad dandam sibi molam sollicitarent: Dabat dictus Princeps Jesuitis nodum gordium solvendum sequentem: quid significaret *Romanus Numerus* VII. cum autem hunc ad palatum Principis non exponerent, eundem sic solvebat:

Vngarn / Juden / Jesuiter
Bringen den Käyser um seine Güter.

Hoc & alio ditescendi modo plurima corraserunt bona, quorum tam collegiorum quam domuum aliorumque Palatiorum ac ædificiorum spississimum catalogum Lucius *Historiæ suæ jesuit.* affixit, quem vide *lib. I. c. 4. a pag. 145. ad 156 usque.* Quibus denique valeant pecuniarum summis novellas legentibus ignotum non est, retulerunt hæ paucas ante septimanas Regi Hispaniæ sedisse animo, abs Sociis Americæ Provincias, Dariam, Peruam & Mexicanam incolentibus liberale donum trium myriadum consensu Pontificis mutuo sumere, cui etiam Papa ex voto respondisse dicebatur. Recte hinc Canticum Jesuiticum in dem entlarfften Jesuiten p. 219. & 221.

Hi periti mendicantes
Sunt quasi nihil habentes,
Et omnia possidentes.
Domos, agros, Uniones,
Aureorum milliones
Habent isti sancti Patres.

Jesuitissæ ratione divitiarum etiam cum sociis participant, præsertim cum nobiliores majoremque partem potentiores sint, æmulantur tamen paupertatem. Societas itaq; conjunctim sumta cæteris omnibus Religiosorum ordinibus existit ditior, minus inepte igitur *Autor Anonymus* des träumenden Pasquini kluger Staats-Phantasien ordini societatis relig. inscripsit sequentia in der ersten Erscheinung *p. 32.*

Hier wohnt ein kluges Volck / das niemahls ruhen kan /
Es giebt bey Groß und klein sich stets als Erbe an /
Vom Himmel schwatzt es stets und greiffet nach der Erden /
Die Armuth lobt es nur daß andre ärmer werden.

§. XXXVI.

§. XXXVI. Votum Castitatis quod attinet, sciendum id a Jesuitis magni æstimari, prout abs Ignatio ipsis quoque maximopere fuit commendatum *in Constitutione 28 Regularum soc. J. p. 11. Quæ ad votum castitatis pertinent, interpretatione non indigent, cum constet, quam sit perfecte observanda, nitendo angelicam puritatem imitari, & corporis & mentis nostræ munditia*, unde etiam Jesuitæ communiter jactitant, tametsi inter discipulos suos habeant Juvenes formâ, vultu & robore corporis præstantes, tantæ tamen esse castitatis & continentiæ, ne igniculum quidem carnis in ipsis per confessionem animadvertere possint, vocant etiam eosdem *suos Angelos terrestres, qui DEI gratia omnem carnis fomitem ceu cultro præsciderint, ut juratam facile præstare possent continentiam*, ita *Bonaventura* Rector Ingolstad. Jesuit. Anno 1582. dixit. conf. Lucius *Hist. cit. lib. cit. c. 5. p. 131.* Rejiciunt ergo & damnant matrimonium condentendes, clericum vivere debere in cœlibatu; *Andreas, S.* Jes. Romæ apud S. Andream Jesuiticorum Novitiorum Informator dixit: *Non minus peccare sacerdotem si uxorem ducat, ac si cum mula rem habeat.* vid. Wolffius *Lection. memorab. Cent. 16. p. 1075.* Sed verba sunt; Alibi contendunt, *Monachos cum monialibus privatim posse conversari, modo illorum consuetudo perpetuo involveretur silentio.* vid. Jarrigius *in ferali pegmate c. 10. p. 136. seq.* *Philippus II.* jocando aliquando ad eos dixit, quomodo casti esse possent conversantes privatim & familiarissime cum venustioribus fœminis? responderunt: Herba quadam se esse instructos, quam timorem DEI appellarent, cujus beneficio omnes cupiditates atque insultus superare possent; Sed an herba hac utantur? vid. cit. Autor *lib. cit. c. 6. p. 26.* præprimis *p. 79.* recenset, quod etiam Rectores, quibus custodia fratrum castorum concredita esset, herbam istam saluberrimam perdiderint, illustreque adponit exemplum *Frontonii Gadoutii*, Rectoris collegii Fontaniensis, & *Petri Regnierii*, successoris sui, quod convicti fuerint, fœminas illustres, quarum nominibus Autor parcere vult, annos integros & sæpe quinquies & sexies in septimana visitasse; tali forma exhibent castitatem, quam ultro declarare melius vix fieri poterit quam exemplis. Notum est de *Cottone*, regio Confessario in Gallia, qui ad nobilem fœminam Nemausensem propria exaravit manu: *Se post summam peculiaris suæ amicitiæ contestationem sperare, quod brevi eam sit visurus, eiq; summam capitalem cum censibus debitis ab-*

sentiæ

sentiæ suæ soluturus, suumq; erga ipsam affectum tantum esse, ut minime credat, gaudium suum in paradiso perfectum futurum, ni eam inibi præsto præsentem offendat. vid. Lucius *cit. lib. c. 5. p. 132.* idem quoq; Autor dubitanti, quod Domini Fratres non sint casti, commendat *Thomæ Sanchez* Cordubensis Jesuitæ *lib. 9. Disput. de matrimonii sacramento, Antwerpiæ 1607 excus.* Patet exinde eos non solum cum Jesuitissis familiariter agere, sed etiam cum virorum magni nominis conjugibus. vid. Hasenmüll. *Hist. Ord. Jes. lib. 6. de votis Jesuit. p. 199.*

§. XXXVII. Sorores Jesuitissæ circa hoc votum eodem modo sunt comparatæ, sicuti enim in aliis doctrinis vestigia Sociorum premunt, ita profecto in hoc studio ab ipsis non declinant. Equidem non omnes votum cœlibatus simplex & tacitum nuncupant, sed quædam saltim, major tamen pars earum vovent id vel perpetuo, vel restringunt ad certum tempus longius seu brevius, vovent immediate tum Deo in cordibus, tum Confessariis; ut autem Clerici ægerrime solent ferre, si Cloppæ cœlibatus voto contrarientur, & matrimonium ineant, imo subducuntur clam a Pontificiis, ac si *ἄτοπον* enorme commisissent, ita cum Jesuitissis pari modo se res habet, malunt Jesuitæ soli cum solis conversari. conf. Voët. *Polit. Eccles. Part. 2. Lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.* In Belgio fœderato etiam Jesuitæ non audent censuras Canonicas in eas stringere, sed earum conditio in hac parte est ut *Begvinarum*; facile ergo exinde judicamus castitatis votum non multum valere: nam *Begvardi & Begvinæ* statuerunt, actus carnales non esse peccata, cum natura ad hos inclinaret. vid. Centuriat. Magdeb. *Cent. 13. c. 5. p. 564.* majorem itaque venereis rebus impendere operam Jesuitissas, extra dubitationis aleam est positum; Castitatis votum ipsis Dn. Patres cum cura ac studio legunt: Sic *Petrus Cluniacus* explicuit cuidam ex earum numero tractatum continentem causas, quæ matrimonia reddunt irrita, ubi discursum non una saltim lectione ex Monialis voto continuavit deque hominibus frigidis & impotentibus prolixe disseruit; Alius hujus disciplinæ Professor dissertissimus *P. Johannes Adamus*, ex his mulierculis cuidam, cui nomen Ursulæ, exposuit tractatum generationis, tamque clare de partibus generationi inservientibus locutus est, ut *Dn. Laurentius* in Anatomia sua magis perspicuus esse non potuerit, ita censet Jarrigius *in ferali pegmate c. 10. p. 137.* Cum ita sit, quod fœmellas suas omni navata opera in hoc studiorum genere informent,

non

non miramur, si numerus Jesuitissarum crescere quotidie queat, sibi enim imaginari haud difficulter possunt, quod si hoc votum, quod gravissimum esse videtur, tam facillime addisci & servari potest, ut servant nostri Præceptores, non curemus vota cætera, leges juxtim ac consuetudines, fluit unum ex altero, singula minori difficultate sumus comprehensuræ; Et quemadmodum discipulus Præceptorem suum eo lubentius æmulatur in hoc studio, quo imbutus est abs ipso, ita Jesuitissæ in studio castitatis nullos præter Jesuitas æmulari volunt, funditus enim ac realiter abs istis existunt instructæ; Talis virgo ad Jesuitarum quendam accessit quondam suam animi sententiam aperiendo ita, *se a Prædicatoribus ad concubitum esse solicitatam, sed se nullos præter Jesuitas amare posse, cum longe Urbaniores cæteris sint, Aut. cit. p. 89.* Quin ipsi Jesuitæ has ceu suas discipulas & oviculas lubenter agnoscunt, ita enim de *P. Zieglero* narratur, interrogasse quondam famulum monialium luxuriantium: *Quid faciunt oviculæ meæ?* respondit ille: *Domine venerande, valde sunt fœcundæ: nam hac nocte una earum duos peperit agnellos.* Quis credat ex alio quam Pastore suo oviculam hanc gemellos istos concepisse. Vid. Lucius *Hist. Jes. lib. 1. c. 5. p. 135.* De fœcunditate Jesuitissarum longe lateque disseruit modumque pariendi accurate satis descripsit Lucius Cornelius sive Caspar Scioppius *in monarchia Solipsorum* (Jesuitarum) p. 249. *Conjuges solipsi tot habent, quot alere possunt, nec tam adolescentes quam adultas, sæpiusque anus decrepitas & has (quod monstri instar merito mireris) fœcundissimas, raroque abortientes, imo sub ipsum exitum vitæ copiosius enitentes, admittunt & ipsæ plures maritos, sed tum minus fœcunde pariunt, minusque gratum edunt partum, universim vero nullum certum pariendi tempus habent, sed modo citius, modo tardius enituntur, interdum elephantinum partum superant. Eo certe maritis gratiores sunt, quo citius & sæpius & copiosius pariunt, quanquam ultimæ senectutis partus subinde inter gratissimos habentur & felicissimos.* Qui adhuc de Jesuitissis etiam parturientibus audet dubitare, eundem ablegare Pragam volumus, quo in Bibliotheca Jesuitica sellam obstetriciam ipsis propriam oculis lustret, quæ post eos e regno Bohemiæ exactos cruore sordidata deprehensa fuit, testatur id ingenue Lucius *Lib. cit. c. 5. p. 132.* imo contestatur verbis expressis Hazenmüllerus *Hist. Ord. Jesuit. c. 6. de votis p. 191.* wie die Augspurgischen

Jesuiter ihre Jungfrauschafft halten / weiß fast jederman / da unter denselben eine Jesuitin augenscheinlich ist ergriffen worden / daß sie ein Kind gesäuget hat.

§. XXXIIX. De *voto obedientiæ* nosse sufficiant sequentia; Quemadmodum Patres religiosi votum hoc strenue præstare obligati sunt juxta ipsorum Constitutiones, vid. *Reg. Jesuit. sup. cit. a Constit. 31. ad 36. usque p. 12.* quinimo Epistolam spissam de obedientiæ virtute scripsit Ignatius, *Romæ d. 7. Calend. Aprilis Anno 1553.* cujus tit. *Ignatius Loyola fratribus Societatis Jesu, qui sunt in Lusitania.* vid. *cit. Regulas a p. 242. ad 258.* in qua citavit *Cassianum*, qui in Abbatis Mosi Collatione dixit: *Nullo alio vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quam cum eum neglectis consiliis seniorum, suo judicio persvaserit.* vid. *Reg. cit. p. 250.* Imo præcipit Ignatius in his omnibus: *Esse ita obediendum superiori, ut inferiores ejus mandata ac jussa hilariter, promte, velociter & integre exsequantur factis & operibus.* Et ut ex voto obedientiæ votum præstare queant, certas imagines in museis ac cubilibus sibi ob oculos ponunt: Ubi in medio Puer, qui incurvat dorsum, quo humeris impositum fert trabem, cui inscriptum est: *Fortiter*, portat dein Citharam, qua volunt obedire debere *hilariter*, a dextra illius assurgit catulus, ut obediat *velociter*, pectus gerit apertum, ut obediat *toto corde*; os tenet clausum, ut obediat *sine murmure*, bajulat res viles & abjectas, ut obediat etiam *in rebus sensibus repugnantibus*, pedibus fert ocreas, ut obediat *constanter*, ambabus manibus vasa tenet, ut obediat *sincere* seu *integre*, aures habet observantes, ut obediat in iis etiam quæ ipsi auditu jucunda non sunt, caput inclinat, ut obediat *humiliter*. conf. Lucium *lib. cit. p. 133.* An vero & Jesuitissæ hunc observent morem, adeo affirmari posse dubitamus, nam ipsarum Ordo speciatim consideratus tam accurate institutus non est ac sociorum, Cloppas seu Officiales superiores vix habent & habere etiam prohibentur juxta Bullam Urbani, talia quoque negotia expedienda non habent ac Jesuitæ, adeoque votum obedientiæ non pari modo agnoscunt; Attamen non detrectant, quod ipsis confessarii injungunt, juxta quorum consilia quandam vivendi normam immediate sibimetipsis præscribunt seque ipsorum directioni in exercitiis spiritualibus subjiciunt, adeo ut, cum inter alia perfectionem monasticam quædam æmulantur, nō inconsul-

to

to Confessario circa bona sua disponant, cœca itaque ipsarum obedientia est, & dependet ab unius ore. vid. Voetius *Polit. Eccles. lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.*

§. XXXIX. Annon & modernæ Jesuitissæ docent? ita est; Equidem munus docendi pertinet ad quartum Jesuitarum votum, quod est: *progandæ fidei*, se enim obligant in omnibus terræ partibus propagare fidem. Alii nuncupant votum *mancipii*, quoniam vi hujus Præpositus generalis suique Professi ceu voto huic jurati Romano Pontifici ita adhærere solent, ut alias cæteri Fratres tribus votis prioribus jurati adhærent dicto Generali. Itaque Jesuitarum Professores existunt mancipia Pontificis, cui se totos obligant, quibus etiam ad omnium officiorum ac servitiorum genus exigendũ utitur, quemadmodum gentiles olim suis mancipiis utebantur; At quod docendi Jesuitissarum munus speciatim concernit, negari nõpotest, quod ut olim huic voto se adstringere animo constituerant, ita & hodie, ubi possunt, se adstrictas eidem sentiant, nam, ut Bulla pap. testatur, *sub specie salutis animarum promovendæ ingrediebantur*, it. *quæ viri sacrarum literarum scientia, rerum usu, vitæque innocentia spectatissimi difficile admodum & non nisi magna circumspectione adhibita aggrediuntur, exercere consueverunt.* Ita & hodie volunt videri salutem hominum ipsis curæ esse cordique. *Non enim exiguam curæ & pragmatiæ rerum Ecclesiasticarum partem in se suscipiunt, catechizando rudiores, canendo voce & instrumentis in officio divino, hæreticos convertendo, pauperes, ægrotos & afflictos visitando, nova quælibet curatis & sacerdotibus nunciando, missiones & legationes romano-ecclesiasticas imprimis in gratiam Jesuitarum & aliorum Regularium pro nosse & posse conciliando, promovendo*; Sic postremum Usurpationis membrum ipsis speciatim imputasse inque eas invectum esse Phillippum Rovenium, Archiepiscopum Ultraject. *in literis suis Româ scriptis ad Canonicum Capituli Mariani, Wachtelerium.* vid. Voetius *Polit. Eccles. Part. I. lib. 1. de Object. c. 2. Consect. 4. p. 34. 35. & Part. II. lib. I. tract. 4. cap. 3. Quæst. 4. p. 208.* imprimis vero *lib. 4. tr. 4. Sect. 2. c. 9. p. 1012. seq.* Ita quoque *Viennæ, Pragæ* aliisque in locis romano-catholicis puellas sub forma ac specie pietatis, ut & legendo, scribendo, &c. informant; sed spargunt potius juxta hæc sensim impedimenta pietatis ac religionis, nec non adminicula & instrumenta ad superstitiones præbent, quinimo

conventus agunt atque continuant collegiali & communi correspondentia absque Consensu Magistratus, de quo Belgium jam dudum est conquestum; Alliciunt dein hæ mulierculæ alias puellas & artificiose sibi attrahunt, easdemque parentum Religioni & obedientiæ subducunt, ita ut abeant invitis parentibus: conf. Voetii *ultimum cit. loc. p. 1013. 1014.*

§. XL. Sic Jesuitissæ differebant a cæteris Cloppis ratione formæ; distinctæ autem abs iisdem etiam sunt *ratione externi habitus seu vestitus*. Certum est, Jesuitissas olim ex monasteriis monialium ad castra Jesuitarum majorem partem transiisse, signum schismatis externum quoque fecisse atque certam aliquam pectoralis vestitus partem gessisse, quo etiam externe novitia quædam religiose vivendi societas non immerito dicenda esset, sic easdem Bulla describit: *Distinctum a cæteris habitum usurpasse.* Cui sententiæ assentiri videtur Voetius *loco cit. p. 1015.* Sic hodie unicuique ipsarum reliquum est mutare vestes mundanas atque contemnere, votumque ejusmodi vel DEO, vel sanctis, vel immediate Imaginibus Patris sui spiritualibus nuncupare assolent. Ita in Germania hinc inde peculiari nigro habitu circa pectora utuntur. Nota quidem ipsis de vestitu regula est: *Habitum illorum conformem esse debere vestimentis, quibus Clerici & Sacerdotes utuntur, ne novo & peregrino habitu hominibus, quibuscum conversantur & agunt, molestiam & aversionem creent, it. vestes sint mundæ & cum religiosa decentia compositæ.* vid. *Reg. Magistri Novit. Reg. 8. pag. 136.* Sed Dn. Patres non curant admodum Regulas, semper mutant vestitum, cum præprimis aliis in locis degunt, ibi enim palliis philosophicis utuntur, vel incedunt ovium vestitu. Cum claudunt calceos, inquiunt insimul: *Domine, non sum dignus, qui solvam corrigiam calceamenti tui*, dum se constringunt: *Cinge Domine femora mea castitatis cingulo.* Sic quoque indusium volunt esse perpetuæ Castitatis devotæ memoriam. Sub tuniculis thoraces, caligas & tibialia gestant, hæc singula interpretantur spirituali modo, juxta *Eph. VI, 14. 15.*

§. XLI. Differunt *Jesuitissæ* a cæteris Cloppis ratione *morum & gestuum:* Habent hinc Jesuitæ speciales Regulas modestiæ *p. 235. Reg. 2. Caput huc illuc leviter non moveatur, sed cum gravitate, ubi opus erit: & si opus non sit teneatur rectum cum moderata inflexione in par-*

tem

tem anteriorem ad neutrum latus deflectendo, hanc bene servare sciunt Regulam, & ut alias de Jesuitis verum est, se habitu externo tam sancte tamque juste atq; severe comparere, ut opinari quisqueat, *Johannem Baptistam* in severo suo cultu non fuisse sanctiorem: Ita semper in Jesuita hominem videmus humanissimum, si vultui, pientissimum ac humillimum, si gestui credamus, caput eleganter comtum & in unam partem habet inclinatum, ut videatur ejus similis, qui nostri causa in Cruce pependit, at gestuum apparatus est ovina pellis, larva virtutum, latetque sub isto habitu & vestitu vulpinus sæpe animus ac serpens antiquus, Jesuitam ita in originali depictum quasi exhibet Lucius *cit. lib. c. 3. p. 13.* Idem de Jesuitissis dici potest, certis in rebus abs cæteris Cloppis adeo non abeunt, cum Begvinis præprimis consentiunt in multis, excepto saltim, quod adeo nimis familiares & frequentes non vivant, sed ab hominum consortio plerumque sequestratæ & alienæ sint, quarum similium mulierculiarum exempla adduxisse fusius fertur Alphonsus Rodrigvez *de perfectione status religiosi Tom. II. & III. edit. ult. Colon. in 8.*

§. XLII. Comparuerunt itaque *Jesuitissæ*, quales olim fuerunt: quales sunt: Quod studium earũ fuerit, & adhuc sit, jam simul indicavimus. An pari modo cũ Jesuitis, Ecclesiæ Romanæ & Pontificis commodis velificatæ sint, merito dubitatur. Quod vero Jesuitæ commodo Ecclesiæ Romano-catholicæ contra Protestantes nunquam defuerint, testis est Hospinianus *Lib. 4. de doctrina Jesuit.* p. 1076. quinimo confessionem suam dextre satis edunt verbis seq. *Bellum, quod communi Christianorum consensu contra Mahumetanos geri oportuit, utilius ad DEI gloriam contra Sectarios, qui inter nos sunt, omissis Turcis verti debuisse*, adducere nolumus, quid Viri vere religiosi, tantum quid *Thuanus* ipse Pontificius judicet de hac sententia theologica: *Quod quam pie & juxta mansvetudinem christianam dicatur, ipsi, qui Conscientias aliorum moderantur conscientiam suam rogent. Lib. 67. p. 190.* Cum vero Jesuiticum regimen ac statum qua talem pensitemus, quo omnia suo gaudent ordine & quivis eorum suum respiciendum habet Superiorem usque ad Præpositum generalem, qui Romæ vitam plerumque vivit, alterumque Papam quasi repræsentat, quid enim Papa in Ecclesia Romana, id Generalis hic penes ordinem suum valet; Rebus itaque sic se habentibus, difficile

multis videtur horum sperare interitum. *Cæsariani* olim & *Octaviani*, Posteri scilicet *Cæsaris* & *Octavii* divinasse dicuntur: Jesuitas quidem Papatui magnum fulcimentum præbere, attamen non esse destituros usque dum sanctum Patrem Romanum throno suo dejecissent papali, inque eundem ascendissent, ut ex ore horum Prophetarum audivisse jactat Hasenmüllerus *Hist. Ord. Jesuit. c. 2. de Nomine Jesuit. p. 24. seq.* At saniores Jesuitarum ipsi Loyolæ Prophetiæ magis assentiuntur, cum dixit: *Societatem Jesu tam diu esse duraturam, quamdiu alii eandem prosequerentur: Si autem obtineret, nec ultro persecutiones sentiret, tunc esse casuram;* Recensemus ex ore cujusdam societati Jesu quondam addicti, nunc autem per DEI gratiam illuminati & conversi; Vaticinio itaque Ignatii assentiendum satius existimamus. Quemadmodum autem culmen honoris, gloriæ ac superioritatis attigisse non parum videntur, ita spes sui interitus magis crescit, quia cumprimis inter se dissentire ipsi incipiant; Non exiguus inter istos erat dissensus Romæ anno 1693. cum ipsorum Generalis abusus quosdam constitutionibus Ignatii contrarios abrogare conatus est, litem vero compositam iterum brevi tempore post sumus experti; ut solent, cum dissensio oriri inter ipsos videtur, verentur enim, ne, si schismata inter se foveant, tota cadere caterva incipiat. Boni nec quicquam auguratus est de ipsis quondam *Melchior Canus*, Episcopus Canariensis, magnum illud Ecclesiæ Hispanicæ Lumen, cum regnum id intrasse modo eosdem putaret, conclusit statim, nunc mundi finem instare & Antichristum quam primum esse venturum (juxta ipsius ceu Pontificii opinionem erroneam) quoniam apparerent ipsius Præcursores & speculatores, & sic a Cano se vocatos ipsi non negant, vid. *Præfat. in lib. Gall. La Moral-Pratique des Jesuites.* Forsitan vero & ante finem mundi horum instat interitus, si certum est, quod *Floravantius*, Jesuita, *P. Urbani* Confessarius dixit, cum legisset Marianæ librum *del gioverno de la compania di JESUS*, cum gemitu exclamavit: *Heu! Heu! actum est de nobis Jesuitis, quando nimis vera sunt, quæ liber hic cantat,* quare & Pontificem magnopere obtestatus est, ut societatem Jesu quam commendatissimam habere, institutaque ejus reformatione certissimum interitum ab ea amoliri vellet, adjecit insimul; *nec verbis exprimi posse, quantum in ea discessum sit a re-*

ligiosa

ligiosæ disciplinæ observantia. vid. Hoornbeeckius *Exam. Bullæ p.47.* O si *Floravantii* Prophetiæ res in eventu ex voto respondeat ac *Tarvisii*, Patriarchæ olim Venetorum, qui jurejurando confirmavit, Jesuitas ob suos seditiosos spiritus olim Venetiis iri expulsum, quod & annos 50 post feliciter factum est, quia inauditam plane discordiam ac scissuras non unas ibidem excitaverunt, vid. *cit. Præf. lib. Gall. La moral Pratique des Jesuites.* Comparantur alias *Equitibus Templariis* ob maximas præsertim divitias; An Jesuitæ, auri custodes sacri & horum fata quondam experturi sint, tempus docebit; Ad minimum omnium Romano-Catholicorum ferme odium concitarunt sibi jam dudum, quæ una rationum erat haud exigua, quod Equites Templarii fueriut extirpati. Cum igitur instat horum Interitus & Jesuitissarum ruina hunc omnino sequetur, quod multi nobiscum sperabunt.

§. XLIII. Et sic habes, *LECTOR BENEVOLE*, argumenti nobis propositi brevem, qua licuit, deductionem exercitationis academicæ loco; Si nostris perlustrare oculis contigisset Belgarum, penes quos Jesuitissæ maximam partem semper commoratæ sunt, seu Coloniensium Bibliothecas, sane plura tum manuscripta tum typis expressa eaque rariora promittere nobis potuissemus, sed non omnibus adire licet Corinthum; Qua de causa *LECTOREM BENEVOLUM* veniam sponte nobis daturum speramus. Nostrum hic illud facimus *Ausonii*:

Alius alio plura invenire potest;
Nemo omnia!

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

I.

Optima in scholis docendi methodus est, quæ per examen instituitur.

2. Præ-

2

Præceptores, c
rium, Nonnarum i
recitare adſtringun

3

Præceptores ex
ſcipulorum melius
quam alii, qui ipſo
ſciunt.

4

Qui tenera Inge
maticalibus latin
vant, minus pr

S. D

ERR

§. 4. *lin.* 6. *lege* nunc. §. 5. *lin.*
menti. lin. 6. *l. decennio* 2.
l. Philoſophiæ. *lin.* 46. *l.*
explicationem. *lin.* 68. *l*
lin. 11. *l.* Matthia. *lin.* 14, *l*
tarent. *lin.* 26. *l.* eâdem *p*
§. 36. *lin.* 14. *l.* contendent

2.

es, qui puellas Psalte-
rum instar, memoriter
ngunt, male faciunt.

3.

es examina suorum di-
elius instituere sciunt,
ipsorum profectus ne-

4.

a Ingenia Regulis gram-
latinis obruendo gra-
ius prudenter agunt.

S. D. G.

ERRATA.

§. 5. *lin.* 19. *l. nomen.* §. 7. *lin.* 5. *l. Parla-*
decennio 2. §. 9. *lin.* 9. *l.* juxta. §. 11. *lin.* 33.
lin. 46. *l.* Wolffius. *lin.* 64. *l. secula.* *lin.* 65.
lin. 68. *l.* Arnaldus. §. 12, *lin.* 1. *l.* affectat.
lin. 14, *l.* audivisset. §. 20. *lin.* 8. *l.* pervoli-
l. eâdem *pro* eôdem. §. 23. *lin.* 11. *l. Pratique*
ontendentes.